

ISLAM, TYTÖT JA KOULULIIKUNTA – somalimpiesten ajatuksia ja näkemyksiä alakouluikäisten tyttöjen koululiikunnasta

Riku Hirn

Liikuntapedagogiikan

pro gradu -tutkielma

Kevät 2014

Liikuntakasvatuksen laitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Liikuntakasvatuksen laitos/Liikuntatieteellinen tiedekunta

Hirn Riku: ISLAM, TYTÖT JA KOULULIIKUNTA - somalimpiesten ajatuksia ja näkemyksiä alakouluikäisten tyttöjen koululiikunnasta

Pro gradu –tutkielma, 80 s.

Liikuntapedagogiikka 2014.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, onko haastateltavien somalimpiesten mielestä liikunta tarpeellista alakouluikäisille tytöille? Onko se soveliaista heille? Ovatko liikuntaryhmät, joissa sekä tytöt että pojat liikkuvat yhdessä, soveliaita? Millaiset liikuntavaruudet tytöillä tulisi olla liikuntatunnilla? Mitä ajatuksia tyttöjen koululiikunta heissä herättää.

Laadullinen tutkimus toteutettiin teemahaastatteluina. Haastattelut tehtiin syksyllä 2013 pääkaupunkiseudulla. Haastateltavat valikoituivat opettajakollegani ja ystäväpiirini avulla. Haastateltavia miehiä tutkimuksessa oli mukana neljä. Tavoitteena ei ollut löytää haastateltavaksi vain miehiä, joilla on tytär tai tyttäriä alakoulussa. Tällä tavalla ajattelin saavani ehkä hieman kattavamman kuvan somalitaustaisten miesten ajatusmaailmasta.

Samanlaista tutkimusta ei ollut tehty aikaisemmin. Tämän takia minun on ollut tarkoitus antaa haastateltaville tilaisuus kertoa vapaasti omista ajatuksistaan aiheesta, vaikka haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina. Haastatteluiden pohjana olivat kuitenkin teemat, jotka ovat yllä mainittuina.

Kaikkien haastateltavien mielestä liikunta on tärkeää tytöille ja heidän tulee harrastaa sitä. Koska somalitaustaiset tytöt harvoin harrastavat liikuntaa urheiluseuroissa, haastateltavien mielestä koululiikunta on merkittävässä asemassa tyttöjen elämässä. Heidän mielestään koululiikunta tukee tyttöjen terveyttä.

Jokainen haastateltava toi esiin myös uskonnon ja kuinka se asettaa rajoituksia tyttöjen liikkumiselle. Osa haastateltavista koki, että heidän uskontonsa tulee ottaa jo huomioon alakoulussa, kun taas osan mielestä alakouluikäisillä ei vielä tarvitse huolehtia islamin tuomista rajoituksista.

Avainsanat: Somalikulttuuri, tytöt, koululiikunta, islam

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
1 JOHDANTO	5
2 SOMALIA	8
2.1. Varhaishistoria.....	8
2.2 Eurooppalaiset Somalian alueella	10
2.3 Itsenäistyminen.....	11
2.4 Vallankumous.....	12
2.5 Siad Barren aika	12
2.6 Sekasorron aika	13
2.7 Kohti vakautta	14
4 SOMALIPERHE.....	17
4.1 Naisen asema perheessä	18
4.2 Tyttöjen rooli	19
5 ISLAM	21
5.1 Islamin alku	22
5.2 Koraani	22
5.3 Sharia-laki	23
5.4 Muslimit Suomessa	23
5.5 Nainen ja islam.....	25
6 ISLAM JA LIIKUNTA.....	29
6.1 Naiset, islam ja liikunta	29
7 LIIKUNNANOPETUS SUOMESSA.....	32
7.1 Liikunnanopetuksen alku Suomessa	32
7.2 Peruskoulu-uudistus	32

7.3 Vuoden 2004 opetussuunnitelma	32
8 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA	34
9 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	38
9.1 Tutkimusmenetelmä	38
9.1.1 Laadullinen tutkimus.....	38
9.1.2 Aineiston keräys.....	39
9.1.3 Teemahaastattelu.....	40
9.2 Haastateltavat	41
9.2.1 Ensimmäinen haastattelu.....	42
9.2.2. Toinen haastattelu	43
9.2.3 Kolmas haastattelu	44
9.2.4 Neljäs haastattelu	45
9.3 Aineiston analysointi ja teemoittelu	46
9.4 Tutkimuksen luotettavuus	47
10 TULOKSET	50
10.1 Koululiikunnan merkitys tytöille.....	51
10.2 Onko koululiikunta soveliaista tytöille?	52
10.2.1 Vaatetus liikuntatunneilla.....	54
10.3 Liikuntaryhmät ja opettaja.....	55
10.4 Koulun ja kodin yhteistyö	56
10.5 Ramadan ja liikunta.....	58
10.6 Liikunta yhdistää	60
11 POHDINTA	62
LÄHTEET:	67
Sähköiset lähteet:.....	71
LIITTEET	72

1 JOHDANTO

Keskustelu maahanmuutosta velloo jatkuvasti ajankohtaisohjelmissa, uutisissa, sanomalehdissä ja Internetin keskustelupalstoilla. Monilla ihmisillä on vahvoja mielipiteitä siitä, miten Suomen tulisi maahanmuuttoasioissa toimia ja miten muualta maailmasta Suomeen muuttaneita ihmisiä tulisi kohdella, kun he ovat kotoutumassa uuteen kotimaahansa. Osa ihmisistä on hyvin myönteisiä maahanmuuttoa kohtaan ja pitää sitä tärkeänä Suomen valtion tulevaisuuden kannalta. Osa ihmisistä on taas jyrkästi sitä vastaan. Negatiivisissa puheissa nostetaan usein esiin somaliyhteisö ja se, kuinka he eivät ole sopeutuvaisia suomalaiseseen yhteiskuntaan.

Tämä keskustelu koskettaa myös koulumaailmaa. Miten opetus tulisi järjestää, jotta somalialaiset ja heidän lapsensa kotoutuisivat parhaiten uuteen kotimaahansa? Pitääkö heidän kulttuurinsa taustat ottaa huomioon, vai ”maassa maan tavalla”? Kuinka somalilapsia tulisi kohdella ja kuinka toimia heidän perheidensä kanssa? Myös opettajilla on erilaisia mielipiteitä ja näkemyksiä asiasta. Nämä lapset ovat osana suomalaista koululaitosta ja tulevat olemaan sitä myös tulevaisuudessa, halusimme me sitä tai emme.

Aloitin Jyväskylän yliopistossa lokakuussa 2011 aikuiskoulutusryhmässä liikuntatieteiden opiskelun tavoitteena liikuntatieteiden maisterin tutkinto. Olin tätä ennen suorittanut liikuntatieteiden Bachelor tason tutkinnon Yhdysvalloissa West Virginia University:ssä, mistä valmistuin vuonna 1998. Tutkintoni oli rinnastettu Suomessa liikuntatieteiden kandidaatintutkinnoksi opetusministeriössä vuonna 2004. Tämän jälkeen olin aina satunnaisesti yrittänyt päästä Jyväskylän yliopistoon suorittamaan liikuntatieteiden maisterin tutkintoa. Lokakuussa 2011 aloitin opiskelut yhdessä 19 muun opiskelijan kanssa, joilla kaikilla oli tavoite suorittaa liikuntatieteiden maisterin tutkinto. 15:sta opiskelijalla oli takana liikunnanohjaajan opinnot ja viidellä meistä oli suoritettuna tutkinto ulkomaalaisesta yliopistosta. Opiskeluja on suoritettu työn ohessa. Opintojen ajan olen työskennellyt Maunulan ala-asteella tuntiopettajan nimellä, mutta käytännössä

toimin liikunnanopettajana. Esimerkiksi tänä vuonna 24:stä viikkotunnista 17 tuntia on liikuntaa.

Ennen opiskelujeni alkamista Jyväskylän yliopistossa olin toiminut opettajana syksystä 1998 lähtien. Olen aina työskennellyt ala-asteella ja historiani opettajana on suhteellisen kirjava. Ensiksi työskentelin luokanopettajana Espoossa kielikyöpyluokalla viisi vuotta, jonka jälkeen siirryin liikunnan tuntiopettajaksi samaan kouluun. Tässä toimesa toimin kaksi vuotta. Tämän jälkeen olen toiminut sekä liikunnanopettajana, että luokanopettajana Helsingissä ja Espoossa. Kuluva lukuvuosi on kuudes Maunulan ala-asteella, jossa toimin aluksi luokanopettajana, mutta nyt olen siirtynyt tuntiopettajaksi, joka opettaa pääasiassa liikuntaa.

Opetin ensimmäisen kerran somalitaustaisille tytöille liikuntaa, kun aloitin työt Maunulan ala-asteella vuonna 2008. Sitä ennen olin ennen vain seurannut sivusta ja kuullut opettajanhuoneen keskusteluissa heidän osallisuudestaan liikuntatunneilla. Usein ne eivät poikenneet mitenkään muiden oppilaiden suorituksista liikuntatunneilla. Osa liikkui aktiivisesti ja osalla ei ollut liikuntavarusteita mukana. Tosin jälkeinpäin mietittynä, en muista pohtineeni asiaa sen kummemmin. Kun itse opetin heitä ensimmäistä kertaa, en kiinnittänyt heihin sen suurempaa huomiota. Huomasin suhteellisen nopeasti, että osa heistä tykkäsi liikunnasta ja osa ei. Opettajanhuoneessa kuitenkin huomasin, että aina välillä esiin tuli negatiivisia kommentteja heistä ja heidän liikuntavarusteistaan. Huomasin myös itse tuskaillevani välillä, miksei heillä ollut liikuntavarusteita mukana tai miksi osa heistä oli niin passiivisia liikuntatunteja. Myös aina välillä yleisissä keskusteluissa mediassa, tuli sellainen olo, että somalitaustaisia ihmisiä vähäteltiin ja heidän kulttuuria pidetään hyvin rajoittuneena ja kulttuurina joka ei pysty toimimaan Suomessa. Rupesin itse ajattelemaan, että mitä todella tiedän heistä ja heidän kulttuuristaan. Huomasin, että en tiennyt moniakaan faktoja. Tiesin sodasta Somaliassa, mutta siitäkään en tiennyt paljoa. Tiesin, että Siad Barre oli hallinnut maata, ja hänen hallintonsa kaaduttua maa oli ollut sisällissodan kourissa. En kuitenkaan tiennyt todellista historiaa. En oikeasti tiennyt minkälaiselta kulttuuripohjalta nämä oppilaani ponnistavat. Ala-asteikäisillä lapsilla heidän vanhempiensa mielipiteet ja ajatukset heijastuvat myös koulun arkeen hyvin vahvasti. Ajattelin, että olisi hyvä tietää mitä somaliperheet ja aikuiset perheissä oikeasti ajattelevat liikunnanopetuksesta ja mitä se heille merkitsee.

Tämän tutkielman tarkoituksena oli selvittää, mitä somalitaustaiset miehet ajattelevat alakoulun liikunnanopetuksesta. Pitävätkö he sitä tärkeänä? Tietävätkö he, mitä se pitää sisällään? Onko heille ongelmallista, jos heidän tyttölapsensa liikkuvat yhdessä poikien kanssa? Millainen vaatetus on sopivaa heidän mielestään liikuntatunnille? Vaikuttaako heidän uskontonsa lasten osallistumiseen liikuntatunnilla?

2 SOMALIA

Somalia on valtio, joka sijaitsee itäisessä Afrikassa niin sanotussa Afrikan sarvessa (kuvio 1). Se rajoittuu idässä Intian valtameren ja pohjoisessa Punaiseen mereen. Sen rajanaapureita ovat Kenia, Etiopia ja Djibouti. Maa on pääosin kuivaa ja karua. Sen pinta-alasta noin 13 % on viljelykelpoista ja noin 45 % sopii laiduntamiseen, mutta suurimmaksi osaksi maa on keltotonta viljelyyn tai laiduntamiseen. Somaliassa on 3025 km pitkä rantaviiva. Ilmasto Somaliassa on trooppinen, mutta kuivakausia esiintyy säännöllisesti. Kuivakausia esiintyy noin kymmenen vuoden välein. Maan aavikoitumista on myös nopeuttanut ylilaiduntaminen ja puunhakkuu. (Opetushallitus 2000, 96.)

KUVIO 1. Somalian tasavalta Afrikan kartalla

Somaliassa asuu tällä hetkellä noin 10 miljoonaa ihmistä. Tosin väestön laskeminen on hankalaa ja luvut ovat arvioita suuren pakolaismäärän vuoksi. Myös paimentolaisten suuri määrä alueella aiheuttaa väestönlaskennan kannalta ongelmia, joten tarkkaa asukasmäärää on vaikea laskea. Väestöstä jopa 60 % on paimentolaisia. Väestöstä noin 85 % on somalialaisia. Valtauskonto on islam. Valtaosa väestöstä kuuluu perinteisesti sunni-muslimeihin. (CIA 2012; Lewis 1993, 9; Marjeta 2001, 23.)

2.1. Varhaishistoria

Alueen historia on tuhansia vuosia vanha. Ainakin jo 3000 vuoden ajan aluetta ovat asuttaneet monenlaiset kansat, ja heidän kulttuurinsa ovat vaikuttaneet alueen historiaan

vuosien varrella. Vielä tänäkin päivänä alue on kulttuurisesti ja sosiaalisesti moninainen. Somalialaiset ovat perinteisesti olleet paimentolaiskansaa, joka ei ole elänyt vain tietyllä alueella. He ovat vaeltaneet paikasta toiseen, eivätkä valtioiden rajat ole merkinneet heille juuri mitään. Vuosituhansien ajan itäafrikkalaiset olivat eläneet Afrikan itärannikolla rauhassa ilman ulkopuolisten häirintää. Alue oli kuitenkin tunnettu, ja jo muinaiset egyptiläiset kutsuivat Somaliaa jumalan maaksi. (Asante 2007, 177–179; Ehret 1995, 233; Omar 2006, xi.) Historian kirjoituksista on kuitenkin hyvin vaikea määritellä tarkasti somalialuetta, vaan puhutaan enemmänkin Afrikan sarven ja Afrikan itärannikon alueesta, mihin myös Mogadishu ja nykyisen Somalian valtion alue kuuluvat. Mogadishu oli hyvin merkittävä keskus ja kauppapaikka Afrikan itäisellä rannikolla.

Vuoden 622 jKr. ja islamin uskonnon alun jälkeen arabit, persialaiset, intialaiset, indonesialaiset ja kiinalaiset löysivät pikku hiljaa Afrikan itärannikon. Heitä houkutti alueelle pääasiassa norsuluu, mutta myös eksoottiset mausteet, sarvikuonojen sarvet, kilpinkonnienvilvet, kookospähkinät ja ambra, jota käytettiin parfyymeihin. Nämä tuotteet toivat kauppiaita Afrikan itäiseen sarveen ja sen rannoille. 800- ja 900-luvuilla alueella eli paljon arabialaisia ja persialaisia. Tämä oli mahdollista kun alueella alkoi mertenvälinen kaupankäynti. Tämä vaikutti alueen kulttuuriin vahvasti. Afrikan sarvea kutsutaan myös Banadirin alueeksi. Sinne saapui myös paljon persialaisia Shirazin kaupungista, nykyisestä Iranista. He menivät naimisiin paikallisten naisten kanssa ja näin kehittyi Shirazi-kulttuuri, joka myöhemmin kehittyi Swahili-kulttuuriksi Afrikan itärannikolla. Kulttuuri sai vaikutteita paikallisista, arabialaisista ja persialaisista kulttuureista. Kuitenkin historiantutkijoiden mielestä islamilaisuus vakiinnutti paikkansa Afrikan itärannikon kaupungeissa vasta 1200- ja 1300-luvuilla. 1400-luvulla islam oli levinnyt ja vakiinnuttanut paikkansa itäisessä Afrikan sarvessa yleisimpänä uskontona, jota harjoitettiin. (Asante 2007, 177–179; Ehret 1995, 248–254; Omar 2006, xi.)

Vuonna 1330, kun tunnettu arabialainen historioitsija ja matkailija Ibn Battula matkusti nykyisen Somalian alueella, hän kuvaili Mogadishua jo silloin suurkaupungiksi. Viettäessään aikaa Mogadishussa hän raportoi muun muassa laajasta muslimipohjaisen oikeusjärjestelmän kehittymisestä alueella. Hän myös raportoi ja oli vaikuttunut paikallisesta hallinnosta ja koulutuslaitoksesta. Ollessaan Mogadishussa hän asui sen aikaisessa paikallisessa ”opiskelija-asuntolassa”. Tosin Mogadishu oli jo suurkaupunki ennen tätä-

kin, mutta kukaan ei ollut kirjannut sitä ylös. Somalian varhaishistoriaa ei löydy somalialaisten omista kirjoituksista, vaan se on säilynyt lähinnä tarinoissa ja perinteissä. Pitkän epävakauden ajan takia Somalian historian ovat kirjoittaneet muut kuin somalit itse ja siksi historia ei anna heidän menneisyydestään somalialaista näkökulmaa. (Asante 2007, 177–179; Ehret 1995, 248–249; Mukhtar 1995, 7; Omar 2006, xi.)

Ennen eurooppalaisten valloittajien tuloa kiinalaiset kauppiaat kävivät kauppaa Somali-
an rannikolla, joka oli portti Arabian ja Afrikan välillä. Ming-dynastian historian kirjoitukset kertovat Cheng Ho:sta. Hän oli muslimi eunukki ja siksi hän pystyi toimimaan hyvin Itä-Afrikan alueella 1400-luvun alussa. Tähän aikaan alueen hallitsijat olivat pääosin kääntyneet islamin uskoon, vaikka suurin osa alueen asukkaista uskoi vielä paikallisiin uskontoihin. Hän teki kauppaa 62 laivan kauppalaivastollaan Itä-Afrikassa ja Etelä-Aasiassa, ja hänen miehistöönsä kuului 28 000 miestä. Vuosina 1431–1433 hänen kauppamatkansa tavoittivat myös Mogadishun. (Asante 2007, 179.)

Ihmiset eivät kuitenkaan saapuneet alueelle vain kaupan takia. Monet pakenivat alueelle uskonnollisten vainojen takia. Alueelle muutti ihmisiä myös, koska heidän omilla asuinalueillaan uskonnolliset konfliktit vaikeuttivat heidän elämäänsä. Bantu uskonto ei vainonnut toisia uskontoja, vaan hyväksyi toiset uskonnot ja kunnioitti ihmisten uskonnon vapautta. Siksi aikojen kuluessa Afrikan itäisestä rannikosta ja sen sarvesta kehkeytyikin ehkä maailman ensimmäinen kulttuurien sulatusuuni. (Asante 2007, 177.)

Tämä kaikki kertoo siitä, että itäinen Afrikka ja nykyisen Somalian alue oli vilkasta aluetta jo ennen eurooppalaisten saapumista sinne. Paikallinen kulttuuri sai vaikutteita ympäröivistä alueista ja niiden ihmisistä, jotka saapuivat nykyisen Somalian alueelle. (Omar 2006, xi.; Asante 2007, 177–179)

2.2 Eurooppalaiset Somalian alueella

Somalialla on myös siirtomaahistoriansa, kuten monilla muillakin afrikkalaisvaltioilla. Eurooppalaiset valtiot pyrkivät valtaamaan alueita myös itäisestä Afrikasta. Ensimmäiset eurooppalaiset saapuivat Somaliaan 1499. Vasco da Gama oli palaamassa kaupparetkeltään Intiasta, kun hän pysähtyi Afrikansarveen ja Somalian rannikolle. Hän yritti

valloittaa Mogadishun, mutta ei onnistunut siinä. Myös portugalilainen Tristao Da Cunha yritti samaa kahdeksan vuotta myöhemmin, epäonnistuen aikeissaan. Vuonna 1532 Vasco da Gaman poika saapui Mogadishuun ilman sotasuunnitelmia ostamaan laivaa. (Omar 2006, xii.) Eurooppalainen historia on kestänyt Somalian alueella jo hieman yli 500 vuotta.

1500-luvulta alkoi nykyisen Somalian alueella ulkovaltojen hallinta. Ottomaanien sulttaani Salim I liitti Egyptin osaksi ottomaanien valtakuntaa. Tällöin myös Somalian alue siirtyi ottomaanien hallintaan. (Omar 2006, 1.) 1800-luvulla britit ottivat alueen hallintaansa. He pitivät sitä tärkeänä välisatamana kauppamatkoillaan Intiaan. Myös muut eurooppalaiset valtiot olivat kiinnostuneita alueesta. Vuonna 1885 alue oli jaettu viiden eri valtion kesken. Eurooppalaisista valtiosta Italia hallitsi etelää, britit hallitsivat pohjoisosaa ja luoteessa hallitsivat ranskalaiset. Etiopia hallitsi lännessä ja lounaisosat olivat liitetty Kenian alueeseen, vaikkakin Kenia kuului Iso-Britannian hallintaan. (Opetushallitus 2000, 97.)

2.3 Itsenäistyminen

Toisen maailmansodan aikana Italia ja Iso-Britannia kävivät taistelua Somalian hallinnasta. Vuonna 1950 Yhdistyneet Kansakunnat teki päätöksen, jossa alue jaettiin Italian ja Iso-Britannian kesken. (Opetushallitus 2000, 97.) Tähän päätökseen somalialaiset pettyivät, sillä he halusivat yhdistää alueet yhdeksi itsenäiseksi valtioksi, jota somalialaiset itse olisivat hallinneet. Tähän alueeseen olisi liitetty myös Rankan hallitseman Djiboutin, Kenian ja Etiopian somalialueet. (Omar 2006, 148.) Siten Somaliaa hallitsivat edelleen toiset valtiot, eivätkä somalit itse.

Somalia sai vihdoin itsenäisyyden vuonna 1960. Tosin, Britannian hallitsema pohjoisosa vietti itsenäisyysjuhlia kesäkuun 26. päivä ja etelän italialaisosa juhli itsenäisyyttä viisi päivää myöhemmin. Seuraavana päivänä valtiot yhdistyivät ja Somalian tasavalta oli syntynyt. (Omar 2006, 154.) Tosin osaa somalialaisten asuttamista alueista ei liitetty Somalian tasavaltaan. Keniassa, Djiboutissa ja Etiopiassa oli somalialueita, mutta niitä ei yhdistetty uuteen Somalian tasavaltaan. Toisen maailmansodan jälkeen vedetyt rajat Itä-Afrikassa eivät seuranneet heimojen ja klaanien laidunmaiden rajoja, mikä aiheutti

konflikteja naapurimaiden kanssa. Ongelmia syntyi myös klaanien välille. Klaanit ajoivat uudessa valtiossa omia etujaan, mikä aiheutti erimielisyyttä ja levottomuutta klaanien välille. Ongelmia aiheutti myös kahden erilaisen hallintakoneiston yhdistäminen. Kaikki nämä asiat loivat levottomuutta uuden valtion sisällä. (Opetushallitus 2000, 97.)

Ongelmia syntyi myös kielen kanssa. Molemmat osat tasavallasta puhuivat somalikieltä, mutta se oli vain puhuttua kieltä. Englanti ja italia pysyivät edelleen hallituksen virallisina kielinä. Vaikka maa olikin itsenäistynyt, se tarvitsi edelleen vanhojen valloittajamaiden apua ottaessaan ensi askelia itsenäisyytensä tiellä. Myös tämä aiheutti tyytymättömyyttä kansan keskuudessa. (Omar 2006, 154.)

2.4 Vallankumous

Lokakuussa vuonna 1969 Somalian presidentti Abdirashid Ali Shermarke salamurhattiin. Tämän jälkeen parlamentille oli tarkoitus esitellä uusi presidenttiehdokas, mutta muutamaa tuntia ennen esittelyä joukko sotilaita kaappasi vallan. Kansa innostui vallankumouksesta. Se oli kyllästynyt vallassa olleisiin johtajiin, jotka olivat vain ajaneet omia ja omien klaaniensa etuja. Se valtasi pääkaupunki Mogadishun kadut ja juhli kaduilla maan uutta johtoa. Sotilasjunta lakkautti parlamentin ja nimitti 23 jäsenen vallankumousneuvoston, jonka johtajaksi nousi Mohammed Siad Barre. Somalian tasavalta tuli Somalian demokraattinen tasavalta. (Omar 2006, 158-159; Opetushallitus 2000, 96; Tiilikainen 2003, 26.)

2.5 Siad Barren aika

Mohammed Siad Barren tarkoituksena oli luoda sosialistinen valtio. Hänen tavoitteenaan oli poistaa klaanijako, joka aiheutti ongelmia ja korruptiota valtion johdossa. Klaaneilla oli tapana pitää omiensa puolia, eikä tehdä päätöksiä valtion hyväksi vaan omien klaaniensa parhaaksi. Tästä syystä Siad Barre koki, että klaanijako tuli poistaa. Vallankumouksen jälkeen Siad Barre sai tuekseen Neuvostoliiton, joka auttoi Somaliaa sosialisimaan terveydenhuollon, koulut, pankit sekä sähkö- ja liikennepalvelut. Myös maanomistus kansallistettiin. (Omar 2006, 158–159; Opetushallitus 2000, 97-98.)

Alkuun Siad Barrella ja armeijalla, joka tuki Siad Barrea, oli suuri kansan tuki. Kansa oli kyllästynyt korruptioon valtionjohdossa. Uudella hallituksella oli hyviä aikeita uudistaa Somaliaa ja sen hallintoa. Pian kuitenkin kävi selväksi, että armeija ei ollut valmis luopumaan vallasta demokratian nimissä ja palauttamaan valtaa kansalle demokratian avulla ja niinpä otteet kansaa kohtaan kovenivat. Vuonna 1977 Siad Barre päätti hyökätä Etiopiaan Neuvostoliiton vastustuksesta huolimatta. Somalia joutui kuitenkin nopeasti perääntymään ja Neuvostoliiton tuki Somalialle loppui. Somalia ja Siad Barren hallinto löysi uuden kumppanin Yhdysvalloista. (Opetushallitus 2000, 98.)

1980-luvulla pohjoisissa osissa nälänhätä ja sodan aiheuttama pakolaisongelma kasvoivat. Tämä lisäsi levottomuutta ja tyytymättömyyttä Siad Barren hallintoa kohtaan. Vuonna 1988 Pohjois-Somaliassa puhjennut sisällissota johti Siad Barren hallinnon kaatumiseen tammikuussa 1991 ja Barre joutui pakenemaan maasta. (Hautaniemi 2004, 46; Omar 2006, 169.)

2.6 Sekasorron aika

Siad Barren hallinnon kaaduttua tammikuussa vuonna 1991 ja hänen paettua maasta, ympäri Somaliaa puhkesi valtataisteluja. Sen sijaan, että eri Siad Barren vastaiset ryhmittymät olisivat ruvenneet rakentamaan maalle demokraattista tulevaisuutta, ne rupesivat taistelemaan vallasta. Pakenevalta armeijalta jäi suuret määrät aseita, jotka voitokkaat kapinallisryhmät ottivat käyttöönsä. Uudet taistelut vallasta alkoivat Mohammed Farra Aidede:in ja Ali Mahdi:in joukkojen välillä. Nämä kaksi johtajaa tulivat samasta puolueesta ja kuuluivat samaan klaaniin, eivätkä eronneet uskontonsa takia toisistaan. Valta sai heidät kääntymään toisiaan vastaan ja taistelemaan vallasta. (Ohanwe 2009, 153–154.)

Näitä taisteluita käytiin eteläisessä osassa Somaliaa. Toukokuun 17. päivänä 1991 Somalian pohjoinen osa julistautui itsenäiseksi Somalimaan tasavallaksi. Tämä alue oli kuulunut Iso-Britannialle, ennen kuin Somalia oli itsenäistynyt vuonna 1960. Kukaan ei ole tunnustanut tämän valtion olemassaoloa, mutta alue toimii hyvin itsenäisesti. (Ohanwe 2009, 152–153.)

Taistelut etelässä lamauttivat hallinnon toiminnan ympäri maata ja pysäytti elinkeinoelämän. YK aloitti 1992 Yhdysvaltojen johdolla operaation, jonka tarkoituksena oli turvata hätäapu kansalaisille ja rauhoittaa tilanne. Operaatio kuitenkin epäonnistui, kun yhdysvaltalaisjoukot joutuivat yhteenottoihin paikallisten sotaryhmittymien kanssa. Rauhan operaatio ja rauhaan pakottaminen oli epäonnistunut. Vuonna 1995 YK:n viimeiset edustajat ja Yhdysvaltojen joukot poistuivat maasta. Tämän jälkeen maa ajautui sekasortoon, eikä siellä ole toiminut kunnan keskushallintoa tämän jälkeen. Tänä päivänä maa on jakautumassa Somalimaahan ja etelän Somaliaan. Tulevaisuus on edelleen hutera, eikä rauhalle ja vakaudelle ole suuria takuita. (Hautaniemi 2004, 46; Opetushallitus 2000, 98.)

2.7 Kohti vakautta

Vuoden 1991 jälkeen Somaliassa ei ole ollut valtiojohtoista hallitusta. Vuonna 2012 Somalia on ottanut askelia kohti vakaampia oloja. Elokuussa maalle valittiin uusi parlamentti ja syyskuussa maahan valittiin uusi presidentti, Hassan Sheikh Mohammud. Hän on ensimmäinen presidentti sitten vuoden 1991, kun silloisen diktaattorin Mohammed Siad Barren aikakausi päättyi. Uusi presidentti nimesi lokakuussa 2012 pääministeriksi Abdi Farah Shirdon Saidin. Näin yli kaksikymmentä vuotta ilman keskushallintoa toiminut Somalia ottaa askelia kohti vakaampia oloja. (Helsingin Sanomat 2012, CNN 2012.)

3. SOMALIT SUOMESSA

Suomen väestö on hyvin homogeeninen. Vain hieman alle viidellä prosentilla väestöstä on ulkomaalaistausta. Suurin osa ulkomaalaistaustaisista asuu pääkaupunkiseudulla. Helsingin, Vantaan ja Espoon väestöstä noin 12 prosentilla on ulkomaalaistausta. Somalit ovat kolmanneksi suurin ulkomaalaisryhmä Suomessa, venäläisten ja virolaisten jälkeen. (Somalies in Helsinki 2013, 13, 23).

Sisällissodan seurauksena Suomeen saapui jo 1980-luvun lopussa ensimmäiset somali-pakolaiset. Ensimmäinen ”suuri” aalto rantautui Suomeen 1990, jolloin maahanme tuli 1441 somalia. Nämä pakolaiset saapuivat Suomeen erityispäätöksellä. Suomella oli ollut erityissuhde Somalian kanssa kehitysyhteistyön kautta. Somalit olivat ensimmäinen suuri pakolaisryhmä, joka tuli Suomeen spontaaneina turvapaikanhakijoina. Suomessa oli aina uskottu, että meidän pohjoinen sijaintimme Euroopassa ei houkuttelisi pakolaisia tänne, vaan he suuntaisivat muualle Eurooppaan. Täällä ei ollut valmistauduttu suurten pakolaisryhmien saapumiseen ja tämän takia Suomella oli vaikeuksia ottaa vastaan tätä uutta pakolaisryhmää. (Hautaniemi 2004, 47; Virtanen 1993, 51–53.) Sen aikainen taloustilanne, sekä yhteiskunnan kokemattomuus ja tietämättömyys, kun- ka majoittaa suuria maahanmuuttajaryhmiä, hämmensi viranomaisia somalien saapuessa Suomeen 1990-luvun alussa. Kokemattomuus ja uusi tilanne yhteiskunnassamme aiheuttivat sen, että tilannetta ei osattu käsitellä oikealla tavalla. (Somalis in Helsinki 2013, 25).

Tilastokeskuksen (2012) mukaan vuosina 1994–2011, 5278 somalian kansalaista oli saanut Suomen kansalaisuuden. Vuoden 2012 joulukuussa Suomen väestöstä (5 426 674) ilmoitti 14 672 olevansa somalitaustaisia. Heistä 6991 oli naisia ja 7681 oli miehiä. Heistä 9 468 oli ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajia ja 5 204 oli Suomessa syntyneitä, mutta omasivat somalitaustan. Suomessa asuva somaliväestö on hyvin nuorta. 52 prosenttia somaliväestöstä on alle kaksikymmentävuotiaita, 32 prosenttia on 20–39 -vuotiaita, 14 prosenttia on 40–59 -vuotiaita, ja vain 0,02 prosenttia on yli 60-vuotiaita. (Somalis in Helsinki 2013, 26).

Somalialaiset ovat jo pitkään olleet suurin afrikkalaistaustainen maahanmuuttajaryhmä Suomessa. Suomeen muuttaneet somalit ovat pääasiassa nuoria. Jos heitä verrataan muihin väestöryhmiin, on heillä enemmän lapsia kuin millään muulla väestöryhmällä. Tämä selittyy varmasti osin sillä, että somaliyhteisö on hyvin nuorta ja silloin syntyvyyskin on suurta. Somalien ikäjakauma poikkeaa kantaväestön ikäjakaumasta. (Hautaniemi 2003, 47.) Vuonna 2012 Suomessa asuvien ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajien keski-ikä oli 37,7 vuotta, kun kantaväestön keski-ikä oli 42 vuotta. Toisen sukupolven maahanmuuttajien keski-ikä oli jo huomattavasti pienempi, 11,8 vuotta. (Somalis in Helsinki 2013, 23). Toisen sukupolven maahanmuuttajien keski-ikä kertoo hyvin, kuinka uusi ilmiö maahanmuutto Suomessa on, koska somalit olivat ensimmäinen suuri pakolaisryhmä, joka saapui Suomeen.

Suomeen saavuttuaan miesten ja naisten roolit ovat ilmeisesti hieman muuttuneet verrattuna siihen millaiset ne olivat Somaliassa. Perheiden miehet saattavat auttaa kodin askareissa kuten ruuanlaitossa. Miehen auktoriteetti on myös murtunut Suomessa, koska hän ei ole enää perheen elättäjä. Varsinkin alkuvaiheessa perheiden toimeentulo saattoi olla sosiaaliturvan varassa, ennen kuin somalit pääsivät kiinni kunnolla suomalaisen yhteiskuntaan koulutuksen ja kielitaidon kautta. Tämä on muuttanut miehen asemaa perheessä. (Tiilikainen 2000; 2003, 173–174.)

3.1 Somalitaustainen tässä tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa tarkoitan somalitaustaisella miehellä miestä, jolla on sukujuuret Somaliassa. Kun suunnittelin haastatteluja, en ottanut kriteeriksi, että hänen täytyy olla asunut Somaliassa. Tosin, kun haastateltavat olivat löytyneet, kaikki haastateltavat olivat asuneet ainakin jonkun aikaa Somaliassa. Tässä tutkimuksessa kaikki miehet olivat syntyneet Somaliassa ja eläneet Suomessa yli kaksikymmentä vuotta.

4 SOMALIPERHE

Käsite perhe on somalialaisille hyvin erilainen kuin suomalaisille. Perheeseen ei kuulu vain lapset ja vanhemmat, vaan perheeseen kuuluvat kaikki lähisukulaiset, isovanhemmat, vanhempien sisarukset, serkut ja ystävät. Ystävät saattavat asua pysyvästi perheessä tai vain väliaikaisesti. Tällöin kaikki huolehtivat lapsista ja kasvattavat lapsia yhdessä. Isovanhemmat ja muut sukulaiset antavat lapsille kasvua tukevan sosiaalisen ja taloudellisen turvan. Hyvä esimerkki tästä perhekäsitteen erilaisuudesta on sana ”habaryar”, jolla lapset kutsuvat äidin siskoa. Suomeksi se tarkoittaa pikku äitiä. Ei ole mitenkään harvinaista, että somalikulttuurissa lasta ei kasvata hänen biologiset vanhempansa. Yhteisön kesken jaettua kasvatusvastuuta on aina pidetty itsestään selvyytenä. Jokainen somali kuuluu monimuotoiseen sukuverkostoon. Perhe on yksi osa sukulinjaa ja tämä sukulinja kuuluu johonkin klaaniin. (Tiilikainen 2003, 29–30; Helander 1991, 19.) Lapselle annetaan kolme nimeä: ensimmäinen nimi on hänen omansa ja kaksi seuraavaa on hänen isänsä ja isänisänsä (Marjeta 2001, 24).

Perinteisesti miehillä on ollut Somaliassa vain yksi vaimo. Moniavioisuutta kuitenkin esiintyy Somalikulttuurissa, johon islamilaisuus antaa mahdollisuuden. Se sallii miehille neljä vaimoa, jos hän pystyy huolehtimaan heistä tasapuolisesti. (Helander 1991, 19.) Perinteisesti moniavioisissa perheissä naiset ja lapset ovat eläneet kaupungeissa eri talouksissa. Maaseudulla vaimot ja lapset ovat asuneet yhdessä ja jakaneet kotitaluustehävät keskenään. Moniavioisuus ei ole vuosituhannen alkuun mennessä näyttänyt heikkenemisen merkkejä. (Marjeta 2001, 32.)

Miehillä saattaa olla monia vaimoja, mutta jos he elävät Suomessa, ei heillä ole mahdollista pitää kuin yksi vaimo. Heillä saattaa kuitenkin olla vaimoja muissa maissa. Usein ensimmäinen vaimo ei hyväksy uusia vaimoja ja tämän takia saattaakin olla mahdollista, että miehet naivat toisen naisen toisessa maassa, vaimojen ollessa tietämättömiä toisistaan. Ei ole kuitenkaan olemassa virallista tietoa, onko Suomessa asuvilla somali-miehillä vaimoja toisissa maissa. (Tiilikainen 2003, 176–177.)

4.1 Naisen asema perheessä

Naisten asemaa on pidetty perinteisesti heikkona Somaliassa. He ovat hoitaneet kotias-kareet, huolehtineet viljelypalstasta, karjasta ja lapsista. Usein heidän asemansa on mielletty hankalaksi, sitä on leimannut köyhyys ja lukutaidottomuus. (Opetushallitus 2000, 100.) Tällaisen kuvan somalinaisen asemasta länsimainen tutkimus antaa usein. Se peilaa tutkimustuloksiaan omiin länsimaisiin standardeihinsa. Kuitenkin somalinai-sen asema on muutakin kuin vain vaimon rooli, johon länsimaisissa tutkimuksissa viita-taan. Naisella ei ole vaikutusvaltaa oman miehensä suvussa, mutta hänellä saattaa olla tärkeä tehtävä oman isänsä suvussa ja hänellä on suuri kontrolli omista tyttäristään. (Marjeta 2001, 29–30.)

Christine Choi Ahmed (1995) haastaa voimakkaasti länsimaisen tutkimuksen somali-naisten asemasta. Hänen mielestään länsimainen miesvaltainen tutkimus ei anna todel-lista kuvaa somalialaisesta yhteiskunnasta ja naisen asemasta siinä ja avioliitossa. Esi-merkeillään hän kertoo, kuinka naiset välillä voimakkaastikin haastavat miesten auktori-teetin ja puolustavat omia oikeuksiaan. Hänen mielestään myös se, että naisella on mahdollisuus omistaa omaisuutta somalialaisessa yhteiskunnassa, kertoo naisten pa-remmasta asemasta mitä länsimainen tutkimus antaa ymmärtää.

Myös Marjetan (2001, 61–63.) mielestä somalinaiset eivät koe olevansa niin alistetussa asemassa kuten yleinen olettaus on. Tutkimuksen kohteena olleet naiset kertoivat kuinka heidän äitinsä olivat itse kokeneet avioliittojensa olleen rakkausavioliittoja. Äi-dit olivat itse valinneet aviopuolisonsa, eikä heidän vanhempansa. Heillä oli ollut myös mahdollisuus ottaa avioero omasta tahdostaan, mihin osa naisista olikin päätenyt.

Naisilla on hyvin tärkeä rooli omien lastensa kasvattamisessa ja he muun muassa kerto-vat omille lapsilleen heidän isänsä sukulinjasta. Tiilikaisen (2003, 33) mukaan heidän vastuullaan on myös kulttuurin ja islamiin liittyvien arvojen opettaminen lapsille jo pie-nestä pitäen. Vaikka eurooppalaisesta näkökulmasta katsottuna naiset ovat alistettuja, he usein itse kokevat olevansa tärkeässä roolissa. Somaliassa myös avioerot ovat mah-dollisia. Eikä avioero ole vain miehen oikeus. Myös nainen voi itse ottaa avioeron miehestään. Tämän jälkeen naiset voivat mennä uusiin naimisiin ja päättää itse kenen kanssa avioitua. (Marjeta 2001, 31–32.)

Perinteisesti länsimaissa uskottuun naisten heikkoon asemaan tuli kuitenkin hetkellinen muutos Siad Barren diktatuurin aikana. Vuonna 1975 naiset saivat äänioikeuden. Heille sallittiin myös poliittisia virkoja ja he saivat olla mukana päätöksenteossa. Myös tyttöjen koulutukseen panostettiin 1970-luvulla. Nämä uudistukset vaikuttivat naisen aseman paranemiseen yhteiskunnassa huomattavasti. (Opetushallitus 2000, 100.)

4.2 Tyttöjen rooli

Sukupuolien välinen erottelu aloitetaan viiden tai kuuden vuoden iässä. Kuitenkin jo aikaisemminkin erottelua tapahtuu tyttöjen ja poikien välillä. Esimerkiksi tytöille tarkoitettuja kehtolauluja on harvassa verrattuna poikiin ja poikia kehutaan useammin kuin tyttöjä. (Tiilikainen 2003, 32-33.) Samanlaista erottelua on myös länsimaisessa kulttuurissa. Hyvin usein pojille ostetaan lahjaksi poikamaisia lahjoja, kuten pikkuautoja ja tytöille taas nukkeja. Vanhemmat myös usein väreillä erottavat pojat ja tytöt toisistaan. Harvoin näemme länsimaisessa kulttuurissa pientä poikavauvaa, joka on puettu vaaleanpunaisiin vaatteisiin.

Perinteisesti Somaliassa viiden vuoden iässä sekä tytöt, että pojat ovat aloittaneet koraanikoulun. Kuuden vanhana tytöille ruvetaan opettamaan kuinka huolehtia kotiaskareista ja muista tehtävistä, jotka hyvän vaimon tulee osata. 7-13 vuoden iässä on tytöille perinteisesti Somaliassa suoritettu ympärileikkaus, joka on ensimmäinen askel kohti naiseutta. Tämän jälkeen heidän kontaktejaan poikiin on ruvettu myös rajoittamaan. Tällöin heidän vastuunsa perheessä kasvaa selkeästi ja varsinkin vanhimman tyttären odotetaan huolehtivan nuoremmista sisaruksistaan. Viidentoista vuoden iässä tytön odotetaan jo pystyvän selviytymään kodin askareista itsenäisesti ja huolehtimaan nuoremmista sisaruksistaan ja osa tytöistä saattaa jo avioitua tässä iässä. Tytöt saavat kaiken opin suvun naisilta ja omalta äidiltään ja lisäksi heille opetetaan myös millainen on hyvä vaimo. Vaimon tulee ymmärtää suvun miesten johtava asema. Hyvän tytön ja vaimon tulee mieltä harkiten mitä sanoo ja puhua hiljaisella äänellä. (Tiilikainen 2003, 32-33; Helander 1991, 22-23.)

Tämä kaikki on ollut perinteistä Somaliassa, mutta pakolaisuuden ja uuden kulttuurin kohtaaminen on muuttanut myös somalikulttuuria. Miehellä ei välttämättä ole yhtä määräävää asemaa perheessä ja suomen kieli saattaa antaa lapsille ja naisille suurempaa valtaa perheessä, jos he osaavat suomen kieltä paremmin kuin perheen miehet. Tällöin he joutuvat hoitamaan perheen asioita ja väistämättä perinteiset perherakenteet joutuvat koetukselle. (Tiilikainen 2003, 173–177.)

5 ISLAM

Islam on uskonto jossa tunnustetaan uskoa yhteen Jumalaan, Allahiin (Hukari 2005, 28). Islamin pyhä kirja on Koraani. Lähtökohtaisesti islamissa nainen ja mies ovat samanarvoisia. He eivät kuitenkaan ole samanlaisia. (Ouakrim 1998, 11.) Kun ihminen ottaa islamin omaksi uskonnokseen, hän uskoutuu uskonnolle kokonaan. Mikään asia ei tulisi muodostua suuremmaksi hänen elämässään kuin uskonto, kuten esimerkiksi urheilu tai työ. Uskonto ei ole osa elämää, vaan uskonto on elämä. Islamin usko perustuu viiteen ”pilariin”, joihin ihmisen tulisi perustaa uskonsa. Nämä viisi tapaa yhdistävät muslimit ympäri maailman. Kun hän harjoittaa näitä viittä tapaa hartaasti ja kuuliaisesti on ihminen matkalla paratiisiin. *Tawith* - ei ole muita jumalia kuin Jumala. Muslimit uskovat, että islam on aina ollut olemassa ja Aatami oli ensimmäinen profeetta. Profetoille on annettu kyky suorittaa ihmeitä. Mohammedin ihme oli Koraani. *Salat* – ihmisen tulee rukoilla viisi kertaa päivässä ja osoittaa näin uskollisuuttaan jumalalle. *Zakat* – antaa almuja. *Hajj* – joka koostuu kahdesta asiasta, eli pyhiinvaelluksesta Mekkaan ja paastoamisesta pyhän kuukauden eli Ramadanin aikaan. Nämä viisi peruskohtaa sekä sunni- että shiiamuslimit tunnustavat, tosin heillä on pieniä eroavaisuuksia tulkintoissa. (Hämeen-Anttila 2004, 108–110; Jawad, Al-Sinani & Benn, 2011, 27.)

Maailmassa elää noin 1,2–1,5 miljardia muslimia, riippuen laskutavasta ja kuka lukuja ilmoittaa. (Al Jazeera 2012, CNN.com/asia 2013). Muslimeja elää ympäri maailman, joten tulkinnat ovat erilaisia eri puolilla maapalloa. Maantieteellisesti Muslimit edustavat valtaväestöä itäisen Atlantin rannoilta Pohjois-Afrikan niin sanotulta Magrebin alueelta, aina itäisen Aasian Indonesiaan. Joukossa on hartaita muslimeita ja länsimaalais-tuneita muslimeja. Kaikkien eri maiden omat kulttuurit ovat vuosien saatossa muokanneet islamia ja tulkinnat koraanista saattavat olla hyvin erilaisia eri puolilla maailmaa. (Ouakrim 1998, 9; Hämeen-Anttila 1999, 10–12.) Muslimeja elää enemmän Saksassa, kuin Libanonissa, heitä elää myös enemmän Kiinassa kuin Syyriassa. (CNN 2013). Nämä esimerkit kertovat siitä, että heitä asuu ympäri maailmaa. Siksi on hyvin virheellistä yleistää muslimeja ja heidän kulttuuriaan ja tapojaan vain heidän uskontonsa kautta. Islamilaiset kulttuurit ympäri maapallon ovat dynaamisia ja erilaisia, vaikka viisi peruspilaria yhdistääkin näitä kulttuureja. Silti erilaiset tulkinnat Koraanin teksteistä ja paikallisten kulttuurien eroavaisuus vaikuttavat ihmisiin ja heidän tapaisa harjoittaa

islaminuskontoa. (Jawaad ym. 2011.) Suomestakin löytyy monta erilaista tapaa harjoittaa kristinuskkoa.

5.1 Islamin alku

Islam on syntynyt Arabian niemimaalla 600-luvun alussa. Syntyessään se otti paljon oppeja kristillisistä ja juutalaisista opetuksista. Juutalaisten ja kristittyjen pyhät kirjat Toora ja evankeliumit ovat yksi osa muslimien pyhiä kirjoja. Muslimien mielestä Moosesen ja Jeesuksen seuraajat ovat vääristäneet profeettojen opetuksia ja tämän takia islam eroaa juutalaisuudesta ja kristinuskosta. Tämä on islamilaisten oma mielipide. (Hämeen-Anttila 2006, 15.) Alkuun islam rajoittui vain Arabian niemimaalle. Kun Profeetta Muhammed kuoli, kalifit, jotka olivat seuranneet profeetan opetuksia, lähtivät valloitusretkille Persiaan. Näiden valloitusretkien seurauksena islam levisi Lähi-itään, vaikka islamin uskoon ei sisälly käännäytminen kuten kristinuskoon. (Hämeen-Anttila 2006, 15.) Tästä alkoi islamin uskon leviäminen ympäri maailman.

5.2 Koraani

Koraani on muslimien pyhä kirja. Muslimien mielestä se on tullut suoraan Jumalalta, eikä se ole profeettojen opetuksia tai kertomuksia, kuten kristinuskossa Raamattu. Enkeli Gabriel välitti profeetta Muhammadille ilmestyksiä vuosina 610 – 632. Tosin muslimit uskovat, että Muhammad sai ilmestyksen yhdellä kertaa, mutta se palautui hänen mieleensä pienissä osissa, joista Koraani koostuu. Muslimeille ainoa oikea Koraani on arabiankielinen, eikä toiselle kielelle käännettyjä pidetä oikeina koraaneina. Koraani on Jumalan viesti maailmalle ja ohjenuora ihmiskunnalle, kuinka elää. Koraania luetaan esimerkiksi rukouksissa ja juhlissa. (Hämeen-Anttila 2006, 20–22; Stonewasser 1994, 13.)

Koraani on hyvin mieskeskeinen. Koraanissa ei mainita muita naisia nimeltä kuin Maria, Jeesuksen äiti. Heidän miehensä saatetaan mainita nimeltä, mutta vaimojen nimet on jätetty pois. Naisia ei myöskään pidetä koraanissa profeettoina. Koraania pidetään yleisesti Jumalan kirjana miehelle. (Hämeen-Anttila 2006, 151–164.)

5.3 Sharia-laki

Ymmärtääkseen islamia on tärkeä tietää mikä on Sharia-laki. Profeetta Mohammedin kuoltua ja uskonnon levittäytyessä laajemmalle alueelle, islamilainen yhteisö kehitti Sharia-lain. Sharia-lakiin kuuluu sekä perhe että julkiset lait, muukaan luettuna lait avioliitosta, avioerosta, perimisestä ja huoltajuudesta. Se antaa myös ohjenuoria oikeanlaiseen pukeutumiseen ja käytökseen. Sieltä löytyy juristista tulkintaa Koraanin elämän ohjeisiin. Suurin osa muslimimaista ei noudata lakia ankarasti, poikkeuksia kuitenkin on, kuten esimerkiksi Bahrain, Iran, Saudi-Arabia ja Sudan. Kuitenkin muslimit ja muslimivaltiot ympäri maailmaa tiedostavat lain olemassaolon ja toteuttavat sitä osittain perheeseen ja kasvatukseen liittyvissä laeissa. Lainoppineet tulkitsevat sitä hyvin eri tavalla eri puolilla maailmaa, johtuen erilaisista historiallisista, sosiaalisista, poliittisista ja laillisista olosuhteista. (Al-Ansari 2011, 79; Jawad ym. 2011, 28)

5.4 Muslimit Suomessa

Ensimmäiset muslimit saapuivat Suomeen Venäjältä 1800-luvun puolessa välissä. He olivat tataareja, jotka tekivät tänne kauppamatkoja. Helsinkiin perustettiin islamilainen hautausmaa vuonna 1871. ”Suomi olikin ensimmäinen länsimaa, jossa valtio virallisesti tunnusti islamilaisen yhteisön.” (Sakaranaho & Pesonen 2000, 9.) Tämä tapahtui vuonna 1925 (Leizinger 2000, 28). Tataarit olivatkin pitkään ainoa suurempi muslimiryhmä, joka eli Suomessa. Tataariväestö on yleensä kokenut, että heihin on suhtauduttu myötämielellisesti. 1990-luvun alussa tilanne kuitenkin muuttui lopullisesti. Suomeeni saapuivat ensimmäiset somalipakolaiset, mistä lähtien muslimien määrä on tasaisesti noussut Suomessa. Joten tataarit eivät ole enää suurin muslimiryhmä Suomessa. (Sakaranaho & Pesonen 2000.)

Kuitenkin jo 1980-luvulla Suomi otti vastaan ensimmäiset Iranin ja Irakin sodan pakoilaiset. Tämä lisäsi muslimien määrää Suomessa. Neuvostoliiton hajottua ensimmäinen somaliaalto saapui Suomeen juuri vanhan Neuvostoliiton kautta, koska matkustaminen tänne oli helpompaa. Somalialaisten saapumisen jälkeen myös muidenkin ryhmien määrä rupesi nousemaan. Monet 1990–2000-luvun levottomuudet, jotka ovat liikutta-

neet pakolaismassoja, ovat tapahtuneet muslimienemmistöisissä maissa. Tämä on myös lisännyt muslimien määrää Suomessa. Maahanmuutto Suomeen on lisääntynyt merkittävästi 1990- ja 2000-luvuilla. Tarkkaa tietoa ei ole, mutta voidaan arvioida, että noin 17 % vuosina 1990–2009 Suomeen muuttaneista ulkomaan kansalaisista olisi muslimitaustaisia. Muslimien määrää ei ole lisännyt vain maahanmuutto, vaan sitä on kasvattanut myös maahanmuuttajien toinen sukupolvi, eli muslimitaustaisten maahanmuuttajien Suomessa syntyneet jälkeläiset. Vuonna 2009 saatettiin arvioida, että muslimeja eli Suomessa noin 50 000–60 000. Määrällisesti heidät voidaan rinnastaa jo ortodokseihin, mikä on noin yksi prosentti Suomen asukasluvusta. Määrää on hankala arvioida tarkalleen, koska kaikki muslimit eivät ole rekisteröityneet jäseniksi omiin uskonnollisiin yhdyskuntiinsa. Myöskään kaikki moskeijayhteisöt eivät ole rekisteröityneet uskonnollisiksi yhdyskunniksi. Osa moskeijayhteisöistä on rekisteröitynyt tavallisiksi yhdistyksiksi. (Martikainen 2011, 102–103; Martikainen 2008, 71.)

Moskeijoita toimii Suomessa noin 40. Tataarien vuonna 1942 rakennuttama moskeija on Suomen ainoa erillinen moskeijarakennus. Moskeijoita saattaa toimia Suomessa suurempikin määrä. Suurin osa muslimiväestöstä asuu pääkaupunkiseudulla, Turussa ja Tampereella. Muslimiväestö ei siis jakaudu tasaisesti ympäri Suomea. Vuonna 2007 esimerkiksi 86 % Somaliassa syntyneistä maahanmuuttajista asui pääkaupunkiseudulla. (Martikainen 2011, 103; Martikainen 2008, 73.)

Perinteisesti Somaliassa uskonto ja valtio on pidetty erossa toisistaan ja uskonnon suhteen somalialaiset ovat olleet hyvin maltillisia. Lainsäädäntö maassa ei ole perustunut Sharian lakiin. Tosin tilanne hieman muuttui sisällissodan myötä. Vuoden 1991 vallankumouksen jälkeen Sharian laki on otettu joissakin osissa maata käyttöön, kun levottomuuksia on yritetty hillitä. (Tiilikainen 2000.)

Islamin usko löysi tiensä Somaliaan hyvin nopeasti heti sen syntymisen jälkeen 600-luvulla (Mukhtar 1995, 1). Somaliaan islam saapui Arabian niemimaalta kauppiaiden matkassa. 1400-luvulla lähes kaikki somalialaiset tunnustivat islamin uskoa. Somalit kuuluvat yleisesti ottaen sunnimuslimeihin. Somalien kulttuuri ja kansallinen identiteetti perustuu vahvasti islamin uskoon. Heidän uskontoonsa vaikuttaa kuitenkin myös jonkun verran suufilaisuus, joka on islamin mystinen suuntaus. Perinteisesti Somaliassa islamin tulkinnat ovat olleet vapaamielisiä. Tulkinnat uskonnosta ovat vaihdelleet pal-

jonkin. (Hämeen-Anttila 1999, 79–80; Tiilikainen 2003, 35-36; Virtanen & Vikama 2008, 133.) Somalieläminen maanpoissa on muuttanut heidän suhtautumistaan uskontoon. Esimerkiksi naisten huivin käyttö on yleistynyt. Tämän uskotaan olevan yhteydessä haluun vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja oman identiteetin vahvistamista. Suomensomalieläisten keskuudessa uskonnon tulkinnat ja uskonnollisten sääntöjen noudattaminen vaihtelevat suuresti. Suuria eroja tulkinnoista saattaa olla myös eri sukupolvien välillä. (Virtanen & Vikama 2008, 133.)

Somaliella on ollut historiallisesti erityinen asema islamilaisessa Afrikassa. Historia on pitkä nykyisen Somalian alueella. Islam saapui hyvin nopeasti alueelle sen syntymisen jälkeen. Jotkut somalit ovatkin sitä mieltä, että islam saapui Somaliaan ennen kuin se ehti edes Medinaan. Maalla on myös erityinen asema Afrikan mantereella. Se on käytännössä ainoa valtio, jonka lähes kaikki asukkaat ovat muslimeja. Siksi voisikin olettaa, että maa olisi pystynyt rakentamaan tulevaisuuttaan paremmin kuin maat, joissa uskonnolliset eroavaisuudet saattavat aiheuttaa levottomuutta. (Mukhtar 1995, 1-2.)

Muutto uuteen maahan ja uuteen elinympäristöön saattaa antaa maahanmuuttajalle uuden näkökannan omaan uskontoonsa. Uuden maan vallitseva kulttuuri mahdollisesti vaikuttaa siihen kuinka hän suhtautuu omaan uskontoonsa. Tiilikaisen (2003, 135-140) tutkimuksessa osa somalinaisista oli tukeutunut tiukemmin uskontoon uudessa kulttuurissa. Uskonto antoi heille turvaa uudessa maassa. Ruotsalaisissa tutkimuksissa on huomattu, että somalinaiset kokevat monesti uskonnon heille tärkeämmäksi ja lähemmäksi uudessa kotimaassaan, kuin mitä se oli heille Somaliassa (Johnsdotter 2002, 45).

5.5 Nainen ja islam

Täytyy muistaa, kun yritän löytää jonkinlaista käsitystä minkälaisia neuvoja ja sääntöjä islam antaa naisen asemasta, että maailmassa löytyy yli miljardi muslimia, joten tulkinnat Koraanin opeista voivat olla hyvinkin erilaisia. Eri ihmisillä on erilaiset ajatukset, tulkinnat ja käytännöt omasta uskonnostaan, ja niin on myös muslimeilla. Naisilla on hyvin erilaisia oikeuksia Turkissa verrattuna Saudi-Arabiassa asuviin musliminaiisiin,

vaikka molemmat maat ovat islamistisia. (Ouakrim 1998, 11; Sakaranaho & Pesonen 2000, 20.)

Jos palataan islamin alkujuurille, 600-luvulla islamissa nainen ja mies olivat tasa-arvoisia. He olivat samanarvoisia sekä julkisesti, että perheen omassa piirissä. Näistä alkuajoista Arabian niemimaalta islam on levinnyt ympäri maailman ja yli miljardin ihmisen uskonnoksi. Muslimeja elää lähes jokaisessa maailman valtiossa. Vuosisatojen aikana monet asiat kuten esimerkiksi, globalisaatio, kriisit, muuttoliikkeet, poliittiset liikkeet, akkulturaatio (kulttuurinen sopeutuminen) ja pakolaisuus ovat vaikuttaneet kuinka islamia harjoitetaan ja tulkitaan eri tavalla eri puolilla maailmaa. Osissa maailmaa naisia ei enää kohdella samalla tavalla ja tasa-arvoisesti, kuten islamin alkuaikoina. Edelleen islam opettaa, että naiset ja miehet ovat samanarvoisia. He ovat tasa-arvoisia, mutta erilaisia. Koska he ovat erilaisia, heillä on erilaiset tehtävät elämässä. Tasa-arvo ei ehkä islamilaisessa ajattelussa tarkoita samaa, kuin meillä länsimaisessa kulttuurissa. (Jawad, Al-Sinani & Benn, 2011, Kingma 1992, 44). Etiikan oppikirjat muslimimaissa opettavat, että islam oli ensimmäinen uskonto, joka antoi naisille tasa-arvon miesten rinnalla (Kingma 1992, 43).

Naisen asemaan muslimien maailmassa vaikuttavat monet asiat, ei vain uskonto. Siihen vaikuttavat hänen sosiaaliluokkansa, ikänsä, varallisuutensa ja mihin päin maailmaa hän on syntynyt. Varakkaiden perheiden tyttärillä saattaa olla mahdollisuus kouluttautua, kun taas köyhempien perheiden tyttäriä tarvitaan kodin askareissa. Myös ikä tuo mukanaan arvostusta, sillä vanhempia naisia kuunnellaan ja heidän neuvoistaan otetaan oppia. Sosiaaliset, poliittiset, koulutukselliset ja taloudelliset tekijät vaikuttavat eri tavalla sekä naisten, että tyttöjen elämään ympäri maailman, eikä vain islaminuskoisten naisten ja tyttöjen elämään. (Ouakrim 1998, 11; Sakaranaho & Pesonen 2000, 20; Jawad ym. 2011, 28)

Koraani ei kiellä naisia olemasta aktiivisia politiikassa tai uskonnossa. Poliittisesti naiset ovatkin olleet näkyvässä roolissa esimerkiksi Pakistanissa. Perinteisissä muslimimaissa naisia ei ole uskonnollisiin virkoihin valittu, mutta entisessä Jugoslaviassa toimi naisimaameja. (Ouakrim 1998, 11.) Islamin usko ei kiellä naisilta myöskään liikuntaa ja urheilua. Pikemminkin se kannustaa myös naisia liikkumaan ja urheilemaan, kunhan uskonnolliset säädökset ja pukeutumiskoodi otetaan huomioon. (Pfister 2011, 60.)

Länsimaisten ihmisten on vaikea saada kuvaa musliminaisen asemasta, koska peilaamme hänen asemaansa omaan kokemuspohjaamme. Se kokemus mikä musliminaisilla itsellään on omasta asemastaan, on hyvin erilainen, kuin se mikä länsimaisessa kulttuurissa eläneelle ihmiselle. Jos he peilaavat meidän elämäntapaamme omaansa lähtökohdanaan oma asema, näyttää meidän elämämme hyvin erikoiselta, kun he peilaavat sitä omaan kulttuuripohjaansa. (Kingma 1992, 43.)

Hämeen-Anttila (2004, 167) kirjoittaa, että Koraani määrittelee hyvin selkeästi, että mies on perheen pää. Miehen tulee elättää vaimoaan. Koraanissa (4:43) sanotaan: *”Mies on naisen pää, koska Jumala on toisia suosinut enemmän kuin toisia ja koska mies elättää vaimoaan. Hurskas vaimo on nöyrä ja vartioi siveyttään, koska Jumala on antanut sen vartioitavaksi. Jos pelkätte vaimonne olevan uppiniskainen, varoittakaa häntä, välttäkää häntä vuoteessa ja lyökää häntä, mutta jos hän tottelee teitä, älkää ahdistako häntä enää. Jumala on Korkea, Mahtava.”*

Tosin tulkinnat tästäkin säkeestä vaihtelevat. Joidenkin mielestä miehillä on vain taloudellinen vastuu vaimostaan, eikä mies ei voi päättää naisen muista asioista. (Hämeen-Anttila, 2004, 167.)

Kuten olen aiemminkin maininnut tulkinnoissa ja yleistyksissä pitää olla hyvin varovainen, koska islamilaisuus on levinnyt hyvin laajalle, joten tulkinnat ovat hyvin erilaisia ympäri maapallon. Islamilaisissa maissa kaikki ei johdu uskonnosta vaan myös kulttuuriset tekijät vaikuttavat naisten oikeuksiin ja kuinka heitä kohdellaan. Iran on hyvä esimerkki tästä. Maan hallintoa voidaan hyvin kutsua hyvin islamistiseksi. Kuitenkin naisten asema yhteiskunnassa on suhteellisen hyvä. Vuonna 2004 esimerkiksi yliopistopiskelijoista noin 60% oli naisia. Naisilla on mahdollisuus toimia näkyvissä rooleissa yhteiskunnassa. He voivat itse päättää omista rahoistansa. Kaikilla naisilla on oikeus koulutukseen. Kuitenkin osa naisista jää ilman koulutusta. Tämä on seurausta kulttuuriperinteistä, eikä islamista tai paikallisesta laista. (Hämeen-Anttila 2004, 171–172; Jahromi 2011, 111-112.) Antero Leitzinger (2011, 172) muistuttaa, että myös Kristinuskoa voidaan helposti tulkita naista syrjiväksi. Tämän takia emme voi pitää islamin kirjoituksia syynä naisten heikkoon kohteluun, jos katsotaan länsimaisesta näkökulmasta naisen asemaa. Raamatussa Paavali kirjoitti kuinka naisen tulee alistua miehensä tahtoon. Is-

lamin usko perustelee miehen aseman elatusvelvollisuudellaan, minkä takia naisen tulee taipua miehensä tahtoon, kun taas kristinusko ei tätä perustele. Pitää muistaa, että myöskään kristinusko ei ole ollut sukupuolineutraali uskonto sen 2000-vuotisessa historiassa. Vielä ennen vuoden 1929 avioliittolain voimaan tuloa vaimo kävi Suomessa miehensä luvalla töissä tai hän pystyi avaamaan pankkitilin vain miehensä suostumuksella. Mies päätti perheen asioista ja vaimo tyytyi miehensä tahtoon (Avioliittolaki 234/1929).

6 ISLAM JA LIIKUNTA

Islam ei kiellä liikuntaa. Päinvastoin se koetaan tärkeäksi. Myös terveys katsotaan tärkeäksi osaksi elämää. Vahvan uskon Allahia koetaan olevan suurin siunaus islamin uskossa ja terveys on tämän jälkeen yksi tärkeimmistä siunauksista. Muslimin oletetaan elävän terveellistä elämää ja liikunta kuuluu yhtenä osana terveyteen. Se tukee hartaan muslimin terveyttä. (Manjuma Khanen Shilpi 2012, 39.)

Islamin rohkaisee urheilun ja liikunnan harjoittamiseen. Urheilua harjoitettaessa yksilön pitää olla kurinalainen ja noudattaa tarkasti sääntöjä. Tämä tukee yksilön toimintaa myös armeijassa. Urheilu myös yhdistää ihmisiä. Ihmisillä saattaa olla hyvinkin erilainen tausta, mutta urheilun avulla he oppivat toimimaan erilaisten ihmisten kanssa yhteistyössä ja toimimaan yhdessä kohti yhteistä tavoitetta. Se auttaa yksilöä myös harjoittamaan itsekuria ja arvostamaan myös muitakin kuin itseään. Vain voittajia ei tule arvostaa, vaan myös muut osallistujat ovat mainitsemisen arvoisia. Liikunta ja urheilu myös auttaa sielun ja kehon suhdetta. (Manjuma Khanen Shilpi 2012, 40–41.)

Islamilaisessa kulttuurissa tulee välttää oman alastoman kehon näyttämistä toiselle henkilölle, oli toinen henkilö kumpaa sukupuolta tahansa. Tyttöjen tulee pukeutua hijab:iin vastakkaisen sukupuolen ollessa paikalla. He voivat liikkua ilman sitä, jos paikalla on vain muita naispuolisia ihmisiä tai mies, jolla on lupa mennä heidän kanssaan naimisiin. (Manjuma Khanen Shilpi 2012, 49.)

6.1 Naiset, islam ja liikunta

Islam kannustaa naisia ja miehiä liikuntaan ja urheiluun. Kunhan uskonnollisia normeja ja sääntöjä ei rikota. Kuitenkin nämä normit ja säännöt ovat tulkinnanvaraisia. (Pfister 2011, 60.) Hartaalle musliminaiselle uskonto tuo rajoituksia liikunnan ja urheilun harjoittamiseen. Naisen tulee pukeutua huiviin ja väljiin vaatteisiin, jotka eivät paljasta naisen vartalon muotoja. Miesten sen sijaan tulee vain peittää navan ja polvien välinen osa. Hartaalla muslimilla myös urheiluasuste tulee olla uskonnon suvaitsema. Eli naisil-

le, shortsit, trikoot tai tiukat uima-asut ovat kiellettyjä. Naisten ei myöskään tulisi harjoittaa liikuntaa ja urheilua miesten ollessa yleisönä. (Manjuma Khanen Shilpi 2012, 45–46.)

Vaikka Manjuma Khanen Shilpi (2012, 45–46) toteaa omassa pro gradu – tutkielmassaan, että naisten ei tulisi harjoittaa liikuntaa ja urheilua miesten ollessa paikalla, eivät kaikki muslimit ole asiasta aivan samaa mieltä. Jo omana aikanaan Profeetta Muhammad rohkaisi muslimeja liikkumaan ja urheilemaan eri muodoissa. Hän ei kielittänyt tätä naisilta. Itse asiassa hän itse kilpaili omia vaimojaan vastaan muun muassa juoksussa. (Khan, Jamil, Khan, Kareem, Imran, 2012, 277.)

Musliminaisten osallistuminen urheiluun on jo pitkään ollut keskustelun aihe muslimien keskuudessa. Osa on sitä mieltä, että islam kieltää naisia osallistumasta urheiluun ja liikuntaan. Toiset ovat sitä mieltä, että islamissa naisilla ja miehillä ovat samat oikeudet, joten urheilu ja liikunta eivät ole kiellettyä naisilta. (Khan ym. 2012.)

On hyvä muistaa, että kaikki musliminaiset eivät ajattele asioista samalla tavalla, vaan mielipiteet vaihtelevat. Jotkut naiset ovat päättäneet ottaa osaa kansainvälisiin kilpailuihin välittämättä uskontonsa pukeutumiskoodista. Toiset naiset osallistuvat kilpailuihin niin, että heidän uskontonsa pukeutumisvaatimukset on täytetty. On kuitenkin myös naisia, jotka saavutettuaan murrosiän, eivät osallistu tapahtumiin oman vakaumuksensa johdosta, joissa molemmat sukupuolet ovat paikalla. Saattaa olla myös, että poliittinen tai sosiokulttuurinen painostus ei anna heille mahdollisuutta osallistua tällaisiin tapahtumiin. (Jawad 2011, 35.) Yhteiskunta, perheet, tyttö tai nainen saattavat tulkita myös pukeutumiskoodia eri tavalla. Nainen saattaa olla muslimi, mutta silti hän kilpailee länsimaisessa urheiluasussa. Tällaisesta hyvänä esimerkkinä käy Fatima El Faquir. Hän edusti Marokkoa ensimmäisenä naisena vuoden 1972 Münchenin Olympialaisissa. Hän kokee olevansa muslimi ja arabi. Hänen esimerkkiään seuraten Marokosta on tullut muslimiuskoisia naisyleisurheilijoita kansainvälisille yleisurheilukentille. Osalle kansaa urheilijoiden vaatetus on ollut ongelma. Kuitenkin Marokon suvaitsevainen ilmapiiri urheilua ja liikuntaa kohtaan on antanut naisille mahdollisuuden osallistua kansainvälisiin kilpailuihin, ilman rajoituksia. (El Faquir 2011.) Täytyy muistaa, että myös länsimaisessa kulttuurissa on naisia, jotka päättävät olla osallistumatta urheilukilpailuihin ja

panostaa urheilu-uraansa. Syitä saattavat olla esimerkiksi opiskelu, uskonto tai perheen perustaminen.

Kleindienst-Cachay (2011) esittää mielenkiintoisen näkemyksen musliminaisten ja tyttöjen vähäisiin liikuntaharrastuksiin. Saksassa on todettu, että alempien sosiaaliluokkien tytöt ja pojat osallistuvat liikuntaharrastuksiin selvästi vähemmän, kun korkeamman sosioekonomisen taustan omaavat lapset. Kun iso osa maahanmuuttajista Saksassa kuuluu kahteen alimpaan sosiaaliluokkaan, ja heistä suuri osa on muslimeja, vaikuttaa tämäkin varmasti myös tyttöjen liikuntaharrastuksen vähäisyyteen. Olisi hyvä tietää, kuinka paljon sukupuoli, etnisyys ja sosiaaliluokka vaikuttavat omilta osiltaan liikuntaharrastukseen. Ainoa vaikuttaja liikuntaharrastuksen vähäisyyteen ei ehkä olekaan uskonto.

7 LIIKUNNANOPETUS SUOMESSA

7.1 Liikunnanopetuksen alku Suomessa

Jo vuonna 1826 koulujärjestys ehdotuksessa liikuntaa ehdotettiin yhtenä uutena oppiaineena sen aikaisiin kouluihin. Suomen kouluverkostoa ja opetusohjelmia oltiin tuolloin laajentamassa ja uudistamassa, koska vuonna 1809 Suomi oli liitetty autonomiseksi osaksi Venäjän ruhtinaskuntaa. Yllättäen uudistus kuitenkin hylättiin Senaatissa, vedoten valtion lisääntyneisiin kuluihin ja uudistuksen kalleuteen. Kuitenkin vuonna 1843 ”Gymnastiikki” hyväksyttiin oppiaineeksi yläalkeiskoulujen ja lukioiden opetusohjelmaan. (Ilmanen 1982, 18–22.) Vuonna 1872 voimistelu hyväksyttiin myös tyttökouluihin oppiaineeksi (Ilmanen 1982, 28). Tämän jälkeen liikunta on ollut osana koulujemme opetusta, aina tähän päivään saakka.

7.2 Peruskoulu-uudistus

Vuonna 1970 tapahtui suuri peruskoulu-uudistus. Lähes sata vuotta vanha koulujärjestelmä kaipasi uudistusta. Uuden peruskoulun tuli vastata paremmin sen ajan haasteisiin ja arvoihin, joihin lähes 100 vuotta vanha koulujärjestelmä ei uudistuneessa yhteiskunnassa enää pystynyt vastaamaan. (Peruskoulun opetussuunnitelmakomitean mietintö I 1970, 14.) Tämänhetkinen peruskoulu ja sen opetussuunnitelmat perustuvat edelleen tälle vuonna 1970 tehdylle uudistukselle. Peruskoulu-uudistuksen jälkeen peruskoulun valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan on tehty muutoksia vuosina, 1985, 1994 ja 2004. Seuraava muutos on juuri meneillään ja peruskoulun uusi valtakunnallinen opetussuunnitelma pitäisi ottaa käyttöön vuonna 2016.

7.3 Vuoden 2004 opetussuunnitelma

Tällä hetkellä voimassa olevassa valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa liikunnan tulisi vaikuttaa myönteisesti oppilaan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toiminta-

kykyyn. Liikunnanopetuksen tulisi auttaa oppilasta ymmärtämään liikunnan merkitys hänen terveytensä kannalta. Liikunnanopetuksen tulisi tarjota oppilaalle sellaisia taitoja, tietoja ja kokemuksia, että ne tukisivat hänen liikuntaharrastuksiaan tai antaisivat oppilaalle pohjan liikuntaharrastukselle, joka voisi jatkua lopun elämän. Opetuksessa tulee huomioida yksilön kehitysmahdollisuudet. Opetuksen pitää tukea yhteisöllisyyttä ja ohjata suvaitsevaisuuteen. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 248.)

Tutkielmassani on keskitytty ala-asteikäisten tyttöjen liikuntaan, eli vuosiluokkiin 1-6. Kuitenkin opetussuunnitelmassa tavoitteet ja sisällöt on jaettu vuosiluokkiin 1-4 ja 5-9, joten voi tarkalleen kertoa, mitä ala-asteikäisten tyttöjen liikunnanopetus pitää sisällään. Ensimmäisestä neljanteen luokkaan oppilaiden pitäisi opetella motorisia perustaitoja, jotka vuosien edetessä kehittyisivät lajitaidoiksi. Opetuksessa pitäisi ottaa huomioon yksilöiden kehitysmahdollisuudet. Opetuksen lähtökohtana tulisi olla oppilaiden aktiivisuus ja opetuksessa tulisi ottaa huomioon oppilaiden omat ideat, oivallukset ja mielikuvitus. Liikuntatunneilla oppilaan tulisi saada virikkeitä omalle liikuntaharrastukselle ja oppia toimimaan sovittujen sääntöjen mukaan. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 248.)

Ylemmillä vuosiluokilla (5-9) tuodaan esille, että opetuksessa opettajan tulee huomioida sukupuolten väliset erot ja nuorten kasvun ja kehityksen erot. Opetuksen tulisi olla monipuolista, jotta se tukisi oppilaan hyvinvointia, itsenäistymistä, ja ymmärrystä yhteisöllisyydestä. Sen tulisi antaa oppilaalle myös elämyksiä liikunnan parissa. Opetuksen pitäisi antaa oppilaalle taitoja, jotka antavat nuorelle mahdollisuuden löytää oma harrastus liikunnan parista. Oppilaan tulee oppia toimimaan ryhmässä ja suvaitsemaan erilaisuutta. Hänen tulisi myös opetella hyväksymään itsensä. Oppilaan tulisi myös ymmärtää liikunnan merkitys hänen oman terveytensä ja hyvinvointinsa kannalta. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 249.)

8 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA

Tarkoitukseni oli selvittää somalitaustaisten miesten ajatuksia alakouluikäisten somali-tyttöjen liikunnasta. Mitä he ajattelevat siitä ja mitä he siitä mahdollisesti tietävät? Olen yrittänyt löytää samanlaisia tutkimuksia, mutta en ole niitä löytänyt. On tutkittu, miten opettajat ja oppilaat ovat kokeneet liikunnan opetuksen maahanmuuttajille, mutta en ole vielä löytänyt tutkimusta, missä kysyttäisiin nimenomaan maahanmuuttajataustaisten vanhempien mielipidettä. Myöskään somalivanhempien ajatuksista tyttöjen koulu liikuntaa kohtaan ei ole tutkittu. Somaleita on tutkittu muuten ryhmänä ja maahanmuuttajien ajatuksista liikuntaa kohtaan. Myös islamin uskon vaikutuksia tyttöjen liikunnan kannalta on tutkittu.

Siirtolaistutkimuksen ensimmäisiä klassikoita on W. I. Thomasin ja F. Znanieckin tekemä tutkimus puolalaisen talonpoikaisyhteisön muutoksista. He tutkivat 1900-luvun alun Chicagossa, miten talonpoikien uusi kaupunkilaistunut elämäntapa auttoi heidän sopeutumistaan valtakulttuuriin. Tutkimustuloksissa he totesivat, että miehet kokivat tärkeänä oman kielen ja yhteyden omiin yhteisönsä jäseniin, kun he yrittivät sulautua valtaväestöön. (Haralambos & Holborn 1992, 753.)

Somalialaisia siirtolaisia on tutkittu Suomessa. Maarit Marjeta (2001) on tehnyt etnografisen tutkimuksen somalialaisista naisista, jotka elävät kahden kulttuurin välissä. Se kertoo naisten sopeutumisesta Suomeen pakolaisina ja kuinka he kokevat uuden kotimaansa. Nuorille naisille sopeutuminen tuntui olevan helpompaa kuin iäkkäille naisille, ja uskonto antoi heille voimaa ja turvaa selviytyä uudessa kotimaassa.

Toinen etnografinen tutkimus on Hautaniemen (2004) raportti ”Pojat! Somalipoikien kiistanalainen nuoruus Suomessa”. Siinä tutkittiin millaista on kasvaa mieheksi erilaisessa kulttuurissa, johon heidän vanhempansa ovat tottuneet. Tutkimuksessa todetaan poikien käyttäytyvän hyvin samalla tavalla kuin kantaväestön saman ikäiset pojat. Tutkimus kertoi myös, että suomalaiset suhtautuivat selvästi kriittisemmin somalitaustaisiin poikiin kuin tyttöihin.

Olen tutustunut myös tutkimuksiin, joissa on tutkittu islaminuskoisten tyttöjen kokemuksia koululiikunnasta. Tämä tutkimuksenala on noussut selkeästi 2000-luvulla. Lähtölaukauksen tähän antoi IAPESGW (International Association of Physical Education and Sports for Girls and Women). Vuonna 1999 IAPESGW:n jäsenet nostivat esille, että olisi tärkeää kiinnittää huomiota musliminaisten liikuntatottumuksiin ja mahdollisuuksiin liikkua. Mitkä heidän mahdollisuutensa ja kokemuksensa oikeasti ovat, eikä rakennettaisi kuvaa heidän asemastaan ja liikunnanharrastamisesta vain stereotyyppien (usein länsimaisten) varaan. (Kluka 2012, xvi)

Pro Gradu –tutkielmassaan Manjuma Khanam Shilpi (2012), selvitti islaminuskoisten tyttöjen osallistumista koulujen liikunnanopetukseen suomalaisessa koulussa. Laadullinen tutkimus tehtiin kuudessa eri koulussa keski- ja Etelä-Suomessa. Tutkimuksessa haastateltiin kuutta eri-ikäistä muslimityttöä ja heidän vanhempiaan. Keski-Suomessa haastateltiin yhtä yhdeksäsluokkalaista tyttöä ja kahta kuudesluokkalaista. Etelä-Suomen koulujen haastatellut oppilaat olivat kolmannella, neljännellä ja kuudenella luokalla. Tutkimuksessa tutkittiin rajoittaako uskonto tyttöjen mahdollisuutta osallistua liikunnanopetukseen? Pystyykö muslimitaustainen tyttö osallistumaan liikunnanopetukseen Suomessa, kun hän seuraa uskontonsa ohjeita tarkasti? Tutkielman johtopäätöksessä hän toteaa, että uskonto ei rajoita heidän mahdollisuutta osallistua koulun liikunnanopetukseen. Enemmänkin koulujen tiukat säännöt muslimioppilaita kohtaan saattavat rajoittaa heidän osallistumistaan liikunnanopetukseen.

Englannissa ja Kreikassa tehdyssä laadullisessa tutkimuksessa tutkittiin, miten islamin usko vaikutti liikunnanopetuksessa. Tutkimuksessa haastateltiin 24:ä kreikkalaista ja 20:tä englantilaista islaminuskoista tyttöä ja kuinka he olivat kokeneet liikunnanopetuksen koulussa. Oliko uskonto ja liikunnanopetus ristiriidassa keskenään? Tutkimuksessa nousi esiin, että kreikkalaisilla muslimityttöillä oli vähemmän negatiivisia kokemuksia kuin englantilaisilla muslimityttöillä. Erikoista tässä oli se, että Kreikassa oppilailta oli miesopettajat ja he olivat liikuntatunneilla yhdessä poikien kanssa. Tuloksia selitettiin osin sillä, että Kreikan muslimiväestö on asunut maassa pidempään, kuin muslimiväestö Englannissa. Englantilaiset oppilaat kokivat myös, että opettajat olivat joustamattomia heidän uskontonsa suhteen. Silti molemmat ryhmät kokivat liikunnan positiivisena asiana. (Dagkas & Benn, 2006.)

Pakistanissa tehdyssä tutkimuksessa tutkittiin naisten mielipiteitä liikuntaa ja liikunta-harrastusta kohtaan ja kuinka islaminusko vaikutti heidän liikuntaansa. Tutkimuksessa kävi ilmi, että he eivät vain tykänneet liikunnasta, vaan halusivat harrastaa sitä oman kokonaisvaltaisen kehityksensä takia. He myös kokivat, että uskonto rohkaisee heitä liikkumaan ja harrastamaan liikuntaa heidän oman hyvinvointinsa takia, kunhan islamin pukeutumiskoodi täyttyy. He kuitenkin kokivat, että etnisuus, kulttuuri, sekä henkiset että fyysiset haasteet estivät heidän liikuntaharrastustaan. Eli islamilaisessa kulttuurissa urheilua ei hyväksytä kunnioitettavana toimintana. Toisin sanoen vanhemmat, perheenjäsenet, sukulaiset ja yhteiskunta eivät tutkimuksen mukaan rohkaiseet naisia harrastamaan liikuntaa ja urheilua. (Khan ym. 2012.)

Omaan tutkimukseeni suuren avun toi syksyllä 2013 julkaistu tutkimus *Somalis in Helsinki*. Hyvin kattavassa tutkimuksessa on selvitetty miten somaliyhteisö on kotoutunut Helsinkiin. Siinä on yritetty ymmärtää, heidän kokemuksiaan ja huolenaiheitaan heidän jokapäiväisessä elämässään. Se on osa suurempaa tutkimusta *Somalies in European Cities*, missä somaliyhteisöjä on tutkittu seitsemässä suuressa eurooppalaisessa kaupungissa. Helsingin lisäksi tutkimuksessa ovat mukana Amsterdam, Kööpenhamina, Leicester, Lontoo, Malmö ja Oslo. Helsingin osuus tutkimuksesta julkaistiin ensimmäisenä. Muiden kaupunkien tulokset julkaistaan myöhempänä ajankohtana. Tutkimuksen on julkaissut Open Society Foundations. Laadullisen tutkimuksen on tehnyt Helsingin yliopiston sosiaalitieteiden laitos. Tutkimuksessa tuodaan esille somalien asumiskokemuksia Helsingistä. Tutkimus keskittyy viiteen paikallispolitiikan alueeseen ja laajempina teemoina ovat identiteetti, kuuluminen yhteisöön ja kanssakäyminen. Tutkimuksessa on haastateltu kaupungin ja valtion tärkeiden sidosryhmien edustajia ja haastateltu 70:ä somaliyhteisön jäsentä. Haastattelut tehtiin joulukuun 2012 ja helmikuun 2013 välisenä aikana. Tutkimus tuo esiin monipuolisen näkökulman somalien elämästä ja kokemuksista Helsingissä. Se antaa ehdotuksia kuinka edistää somalien kotoutumista Helsinkiin. Tutkimus auttoi ymmärtämään Helsingissä asuvaa somaliyhteisöä paremmin. Mitä vaikeuksia he kokevat ja miten he kokevat oman Helsingin kotikaupunkinaan. (*Somalis in Helsinki*, 2013.)

Tutkimuksen päämääränä oli löytää somaliyhteisön haasteet, joita he ovat kokeneet asuessaan Helsingissä ja mitkä asiat ovat onnistuneet. Tutkimuksessa todettiin, että somalit kohtasivat selviä vaikeuksia yrittäessään integroitua Helsinkiin ja suomalaiseen yhteis-

kuntaan. He kokivat selkeää eriarvoisuutta kantaväestöä kohtaan. Varsinkin työn saanti koettiin hyvin vaikeaksi. Somalit kokivat, että he eivät ole tasa-arvoisia työnhakijoita kantaväestön kanssa. He myös kokivat, että he olivat osa yhteiskuntaan ja kaupunkia, mutta eivät kuuluneet kaupunkiin. Heillä on tunne, että he eivät ole tasa-arvoisia asukkaita omilla asuinalueillaan. He kokivat, että he eivät saa omaa ääntään esille paikallisessa politiikassa, että heitä ei kuunnella. Myös koulutus koettiin tärkeäksi, koska koulutus auttaa heitä integroitumaan yhteiskuntaan. Koulutuksessa oli myös ongelmia, koska somalit alisuoriutuivat koulussa ja liian moni jättää koulun kesken. Somalit olivat tyytyväisiä terveydenhuoltoon ja päivittäiseen elämään Helsingissä. He kokivat, että kaupunki oli suhteellisen turvallinen, vaikka he kokivatkin ahdistelua ja häirintää kaduilla. (Somalis in Helsinki, 2013.)

9 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

9.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui hyvin nopeasti laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Myös määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus kävi mielessä, mutta pelkäsin, että jos teen määrällisen tutkimuksen, en saa kasattua tarpeeksi tutkimusaineistoa, joka olisi ollut luotettavaa tutkimuksen kannalta. Ajattelin, että olisi vaikea tavoittaa tarpeeksi somalitaustaisia vanhempia ja suomen kieli saattaisi aiheuttaa ongelmia määrällisen tutkimuksen tutkimuslomakkeen täyttämässä. Olisi tietenkin ollut mahdollista kääntää tutkimus haastateltavien äidinkielelle tai englanniksi.

9.1.1 Laadullinen tutkimus

Laadullisessa tutkimuksessa tyypillisesti kerätään aineistoa haastatteluilla, havainnoinnilla ja päiväkirjan avulla. Tarkoituksena on kuvata todellista elämää ja tutkia tutkittavaa kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija itse kerää tutkimusaineistonsa. Laadullinen tutkimus on tutkijalle oppimistapahtuma, missä tutkija joutuu erilaisiin päätöksentekotilanteisiin. Tutkimuksen aikana tutkijan syventää tietämystään ja ymmärrystään aineistosta ja tällä tavalla hänen näkökulmansa ja havaintonsa aineiston suhteen kehittyvät. On tärkeää, että tutkija itse ymmärtää tämän, jotta hän voi tarpeen vaatiessa tehdä tutkimuksellisia uudelleenlinjauksia. Tutkijan tulee myös ymmärtää, että hän ei pysty irtisanoutumaan omista arvoistaan. Ne muokkaavat tapaa miten hän analysoi aineistoa. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusaineiston analysointi on aineistolähtöistä. Tällöin tutkija tuo esiin esiyymmärryksen kautta esiin nousevia merkittäviä teemoja. Näitä teemoja ei voida välttämättä määritellä etukäteen. Saattaa olla, että laadullisessa tutkimuksessa ei ole selkeää tutkimusongelmaa, vaan se selkeytyy ja tarkentuu tutkijalle vasta tutkimusprosessin aikana. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 152; Kiviniemi 2001, 68–69.) Näin kävi myös minun tutkimuksessani. Olin valmistellut muutamia kysymyksiä, joiden pohjalta olin ajatellut teemotella aineistoni, mutta haastatteluissa esiin nousi myös uusia asioita, kuten Ramadan ja

liikunta. Tällöin jouduin syventämään tietämystäni Ramadanista ja siihen liittyvästä paastosta.

Aloittaessani haastattelut minulla ei ollut selkää linjaa kuinka tulen haastattelut teemoittelemaan. Ajattelin, että annan haastateltavien tuoda esiin omia näkemyksiään alasteikäisten tyttöjen koululiikunnasta. Haastattelujen edetessä huomasin, että jos minulla ei olisi ollut mukana tukikysymyksiä, olisivat haastattelut olleet todella lyhyitä ja pyörineet pientä kehää. Kysymysten avulla pystyin tuomaan esiin liikunnanopetukseen liittyviä asioita, jotka saattoivat olla haastateltaville tuntemattomia. En usko, että olisin pystynyt nostamaan esiin samanlaisia teemoja, yhtä selkeällä tavalla, kun nyt pystyin näiden kysymysten avulla.

9.1.2 Aineiston keräys

Jotta ilmiöön voidaan perehtyä syvällisesti, valitaan tutkittavat henkilöt tai kohteet harmitusti. Tämä auttaa, että tutkija voi perehtyä ilmiöön syvällisesti. Aineisto, jonka tutkija saa koottua, analysoidaan aineistolähtöisesti. Aineistoa ei luokitella etukäteen, vaan se luokitellaan tai jäsennetään aineiston itsensä pohjalta. Tutkija itse nostaa aineistosta esiin ne teemat, jotka hän kokee tärkeiksi ja merkityksellisiksi. Tutkija itse on aineiston kerääjä laadullisessa tutkimuksessa. Näkökulmat ja tulkinnat voivat muuttua tutkimusprosessin aikana. Siksi laadullista tutkimusta voidaan myös kutsua prosessorientoituneeksi tutkimukseksi. Tutkimusprosessin aikana tutkimustehtävä, teorian muodostus, aineiston keruu ja sen analyysi kietoutuvat toisiinsa tutkimusta tehdessä. Tutkija syventää ymmärrystään ja tietämystään asiasta tutkimusprosessin edetessä ja samalla kehittää tutkimustehtävää myös prosessin aikana. Laadullisen tutkimuksessa tutkija oppii asiasta enemmän tutkimuksen aikana. Tarvittaessa hän myös pystyy muuttamaan näkemyksiään asiasta tutkimuksen aikana. Koko tutkimusprosessi on oppimistapahtuma tutkijalle. (Aaltola & Valli 2001, 68–69.)

Kun tehdään laadullista tutkimusta, on tärkeää, että tutkija löytää aineistosta tärkeimmät ja selkeimmät asiat, joihin hän voi perustaa tutkimuksensa. Tutkija pyrkii kuvaamaan lukijalle, mitä tutkittavan kokemukset merkitsevät heille. Jos tutkija laittaa tutkimuksensa paljon erityyppistä tutkimusaineistoa on suuri riski, että tutkimus pirstaloituu.

On tärkeää, että tutkija rajaa tutkimuksen selkeästi. Tällöin tutkimuksesta ja myös tuloksista saadaan selkeä kokonaisuus. Rajaamisella voidaan löytää selkeä ongelmanasettelu. Kun tutkimus raportoidaan, ei tutkijan kannata liittää tutkimusraporttiin kaikkea keräämäänsä aineistoa. Tutkijan omat mielenkiinnon aiheet ja hänen tarkastelunäkökulmansa vaikuttavat tutkimuksen rajaamiseen. Tällöin voidaan puhua tulkinnallisesta rajauksesta. Kun tutkija rajaa aineistonsa tutkimusraporttiin, selkiytyy hänen tutkimusnäkökulmansa. Näin hän tuo esille myös tutkimuksen ydinsanoman. Tutkijan tulkinnan kautta lukijalle välittyy laadullisen aineiston todellisuus. Jos tutkija yrittää ymmärtää toisten ymmärrystä jostakin asiasta ja haluaa dokumentoida tämän ymmärryksen, valitse hän metodikseen laadullisen tutkimuksen. (Kiviniemi 2001, 70–71; Miller & Glassner 2004, 126–127.)

Tutkimuksen liitteistä löytyy haastatteluissa mukana olleet ja esiyymmärrykseeni pohjautuvat kysymykset, joihin perustin omat haastatteluni. Näin rajasin suhteellisen selkeästi aihealueet, joilla halusin haastatteluissa pysyä. Olin kuitenkin avoin kaikille keskusteluille haastatteluiden aikana. Myös haastatteluiden aikana nousi esiin uusia teemoja, kuten Ramadan ja liikunta. Kahdessa haastattelussa haastateltavat itse ottivat asian puheeksi. Rajasin myös itse teemoja. Kaikki neljä haastateltavaa olivat halukkaita keskustelemaan uinnin merkityksestä, kuinka se on tärkeää tytöille ja kuinka se ehkä tulisi järjestää koululiikunnassa. Rajasin kuitenkin tämän aihealueen pois, koska tutkijana halusin jättää tämän asian tutkimukseni ulkopuolelle. Syy tähän oli se, että Helsingissä alakoululaisten uinnin järjestää kaupunki, eikä opettajat itse. Tutkijana halusin keskittyä koululla ja koulun ympäristössä tapahtuvaan liikuntaan.

9.1.3 Teemahaastattelu

Omassa tutkimuksessani tiedon keruu metodina käytin teemahaastattelua. Teemahaastattelussa haastattelun aihepiirit ja teemat ovat tiedossa ennen haastattelua. Kuitenkaan kysymysten järjestystä ja tarkkaa muotoa ei ole määritelty. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2004, 197.) Kun minä tein haastatteluja, annoin haastateltaville vapauden puhua tyttöjen koululiikunnasta vapaasti. Mukana minulla kuitenkin oli paperi, johon olin laittanut kysymyksiä ja teemoja, joista halusin haastateltavien keskustelemaan. Jos he eivät tuoneet asioita itse esille, nostin ne esille kysymysten kautta. Haastateltavat jakoivat tietoa hyvin eri tavalla. Esimerkiksi ensimmäisen haastateltavan kohdalla minun ei juuri tarvinnut esittää kysymyksiä, kun

taas kolmannen haastateltavan kohdalla jouduin viemään haastattelua eteenpäin hyvinkin voimakkaasti.

Laadullisessa tutkimuksessa tutkija pyrkii selittämään todellisen elämän merkitystä kohteelle itselleen luonnollisten ja todellisten tilanteiden kautta. Tutkija yrittää syventää omaa ymmärrystään ilmiöstä. Tyypillistä on, että tutkija kerää tietoja keskustelemalla ja haastatteleamalla tutkittavien kanssa. Avoimessa haastattelussa tutkittava kertoo asiansa ja kokemuksistaan omasta näkökulmastaan. Tutkija ei tällöin määrittele, mikä on tärkeää. Hänen tulisi löytää materiaalista kiinnostavia kokemuksia, joten tutkijan tulisi tarkastella aineistoa yksityiskohtaisesti ja monelta eri taholta. Kaikki haastattelut ovat henkilön omia kokemuksia ja täten ainutlaatuisia, eikä tämän takia niistä voida tehdä yleistyksiä. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2004, 151–155; Miller & Glassner 2004.)

9.2 Haastateltavat

Ennen haastatteluja huomasin, että en ollut koskaan istunut alas somalitaustaisen aikuisen ihmisen kanssa kunnolla. Vaikka olenkin työskennellyt myös luokanopettajana, ei luokallani ole koskaan ollut somalitaustaista oppilasta. Liikuntaryhmissäni on ollut, mutta en ole istunut alas yhdenkään vanhemman kanssa. Työni kautta olin pikaisesti jutellut heidän kanssaan ja minulla oli ollut luokassa yhdeksäsluokkainen somalitaustainen poika tutustumassa työelämään kahden viikon ajan, mutta kontaktit aikuisten kanssa olivat olleet yllättävän vähäisiä. Huomattuani tämän ilahduin, että olin päätenyt tekemään pro gradu – tutkielmani kyseisestä aiheesta. Haastateltavat valikoituivat ystäväpiirini ja ammattini kautta. Olin aluksi ajatellut, että olisin haastatellut sekä miehiä että naisia. Kuitenkin oman saamattomuuteni ja aikataulujen venymisen takia, saatuani haastateltavat kasaan pienen hapuilun jälkeen, päädyin haastattelemaan vain miehiä. Kun olin päätöksen tehnyt, helpotti se myös rajaamaan tutkimustani. Nyt pystyin asettamaan tutkimusasetelman selkeästi miehiin ja käsittelemään saamaani materiaali nimenomaan miesten kannalta. Tämä antoi mielestäni tutkimukselleni myös selkeämmän suunnan, joka selkeytti tutkimuksen eteenpäin viemistä.

Haastateltaviksi valikoitui neljä somalitaustaista miestä, jotka kaikki asuvat Helsingissä. Aloittaessani tutkimusprosessin ajattelin, että miehillä, joita haastattelin, tulisi olla

lapsia. Kuitenkin tehdessäni kirjallisuuskatsausta ja suunnitellessani, kuinka tutkimuksen toteuttaisin, nousi mieleeni ajatus, että ei haittaa vaikka osalla haastateltavista ei olisi lapsia. Tämä vain antaisi erilaisen näkökulman tutkimukseeni ja somalitaustaisten miesten ajatuksiin koululiikunnasta. Peilasin tätä ajatusta itseeni. Nykyään olen kahden alakouluikäisen lapsen isä. Ajatukseni koulun suhteen ovat selkeästi erilaiset, kuin ennen lapsia, vaikka työskentelin jo silloin koulussa. Tutkimukseni tarkoitus ei kuitenkaan ole tuoda esiin ajatusten eroavaisuuksia perheellisten ja perheettömien miesten välillä. Siihen otokseni on liian pieni, eikä se ole mielestäni merkityksellistä tämän tutkimuksen kannalta. Ennen haastatteluja olin kertonut kaikille haastateltaville, mitä haastatteluni tulee koskemaan. En ollut antanut etukäteen kysymyksiä, mutta haastateltavat tiesivät mistä tulemme keskustelemaan haastatteluiden aikana. Kaikki haastattelut tapahtuivat suomeksi. Jälkeenpäin ajateltuna, minun olisi pitänyt tarjota heille vaihtoehtoisesti myös englannin kieltä. Tämä olisi saattanut antaa osalle haastateltavista turvallisemman kielen ilmaista omia mielipiteitään haastatteluissa. Paras kieli olisi tietenkin ollut heidän äidinkiellensä, joka oletettavasti on somalin kieli. Silloin olisin tarvinnut tulkkia mukaan haastatteluihin, mikä olisi pidentänyt ja hankaloittanut tutkimuksen tekoa. Seuraavaksi esittelen lyhyesti haastateltavat ja haastattelutilanteet, mutta en anna tarkkoja yksityiskohtia haastateltavien ammasteistaan tai koulutuksesta. Jos antaisin liian tarkkoja yksityiskohtia, heidät saatettaisiin tunnistaa. Haastatelluista kenelläkään ei ole ollut lapsia kouluissa joissa olen työskennellyt. Kaikki haastattelut tapahtuivat Helsingissä syksyllä 2013 syyskuun ja marraskuun välisenä aikana.

9.2.1 Ensimmäinen haastattelu

Haastattelu tapahtui Kanava Nuoriso ry:n tiloissa Helsingin Vallilassa. Nuorisojärjestö tarjoaa somalitaustaisille nuorille toimintaa, sekä Suomessa että ulkomailla. Se tekee tiiviisti yhteistyötä myös muissa maissa toimivien somalijärjestöjen kanssa. Kriisi- ja kehitysyhteistyö Somaliassa kuuluvat myös sen ohjelmaan. (Kanava Nuoriso ry. 2013.) Lähdin tekemään haastattelua työpäiväni jälkeen hyvillä mielin, mutta hieman jännitin, vaikka olin tavannut haastateltavan ennenkin, koska olihan kyseessä ensimmäinen haastatteluni pro gradu – tutkielmaani varten. Pyörällä polkien matka taittui nopeasti ja saavuini paikalle hyvissä ajoin. Tapasin haastateltavan toimistossa, mistä löysin hänet saavuttuani yhdistyksen tiloihin. Haastateltava tarjosi minulle teetä ja halusi esitellä minul-

le järjestön toimintaa. Hän ei kuitenkaan työskennellyt järjestössä, mutta on toiminut järjestössä vapaaehtoisena. Olimme keskustelleet aikaisemmin pro gradu – tutkielmas-tani ja hän koki, että on tärkeää tehdä tutkimusta somalivähemmistöstä Suomessa. Hän koki, että tekemällä tutkimusta voidaan heidän olojaan parantaa ja yhteisö tulee tutum-maksi myös kantaväestölle. Haastattelu tapahtui toimistohuoneessa, jossa tilanne oli hyvin rauhallinen. Haastateltava kertoi hyvin avoimesti ajatuksiaan ala-asteikäisten tyttöjen koululiikunnasta. Minun ei tarvinnut johdattaa keskustelua mihinkään suun-taan. Keskustelu soljui mukavasti eteenpäin. Haastattelu kesti noin 20 minuuttia, mutta vietin aikaa hänen kanssaan lähes 1,5 tuntia. Juttelimme muustakin kuin liikuntaan liit-tyvistä asioista. Juttelimme perheistämme ja kuinka olimme hyvin saman ikäisiä. Olin jutellut hänen kanssaan ennenkin ja tämä ei ollut viimeinen kerta kun tapasimme. Olen ollut yhteydessä hänen kanssaan myös haastattelun jälkeen.

Haastateltava on 40-vuotias mies, joka asuu Helsingissä. Hän on naimisissa ja hänellä on kaksi lasta, 8-vuotias tyttö ja 4-vuotias poika. Haastateltava oli saapunut Suomeen vuonna 1991. Suomessa hän on saanut korkeakoulukoulutuksen ja hän työskenteli va-kituisesti suuressa yrityksessä Suomessa. Tosin opiskelut olivat venyneet työn takia. Ennen Suomeen saapumistaan hän oli käynyt lukion Somaliassa. Kun tarkastelen ja tulkitsen hänen vastauksiaan ja puheitaan, hän on Haastateltava 1 (H1).

9.2.2. Toinen haastattelu

Olimme sopineet haastattelun erääseen toimistoon Helsingissä. Haastattelu tapahtui noin kuukauden myöhemmin kuin edellinen haastattelu. Olin olettanut saavani haastat-telut kasaan hieman nopeammin. En ollut tavannut haastateltavaa ennen, mutta tiesin hänen taustoistaan hieman ystäväni kautta. Haastattelu oli sovittu kello 17:ksi. Lähdin autolla keskelle Helsingin ruuhkaa hieman myöhässä ja toivoin, että ruuhkat eivät olisi suuret. Onnekseni huomasin, että liikenne sujui tavalliseen tahtiin ja tiesin ehtiväni ajoissa paikalle. Kuitenkin viisitoista minuuttia ennen sovittua aikaa sain tekstiviestin, jossa haastateltava ilmoitti, että ei ehtisikään paikalle. Rupesin hieman tuskailemaa, että kuinka pitkälle haastattelut tulevat venymään. Saimme kuitenkin sovittua haastattelun

seuraavalle päivälle samaan paikkaan ja samaan aikaan. Helputuin, että haastattelu järjestyi niin nopeasti uudestaan.

Haastattelu tapahtui rauhallisessa tilassa, joka oli haastateltavalle tuttu, vaikkakaan tila ei ollut hänen työpisteensä. Esittelin itseni hänelle ja vaihdoimme kuulumiset. Kerroin hänelle miten olin saanut hänen yhteystietonsa ja mitä kautta hänet tunsin. Hän tunsi hyvin kontaktihenkilön, mutta ei tuntenut minua ennestään. Haastateltava oli rennon oloinen ja jutteli sujuvasti tyttöjen koululiikunnasta. Joitakin asioita jouduin häneltä kyselemään, mutta hänellä oli asioihin selkeät mielipiteet ja minun mielestäni hän kertoi hyvin avoimesti mitä asiasta ajatteli. Haastattelu oli suhteellisen nopeasti ohitse. Haastattelutilanne kokonaisuudessaan kesti noin 25 minuuttia ja haastattelun osuus tästä oli vain 12 minuuttia.

Haastateltava oli 27-vuotias. Hän oli elänyt Suomessa 23 vuotta. Lapsuutensa hän oli viettänyt pohjoisessa Suomessa ja kirjoittanut ylioppilaaksi. Armeijan ja opiskeluiden jälkeen hän oli muuttanut pääkaupunkiseudulle ja asui nyt Helsingissä. Hänellä ei ole lapsia, mutta hän on ollut naimisissa ja eronnut. Hänellä oli kuitenkin nuorempia siskoja, jotka olivat olleet Suomessa koulussa. Hän oli joutunut hoitamaan heidän kouluun liittyviä asioitaan aina joskus. Hän on Haastateltava 2 (H2).

9.2.3 Kolmas haastattelu

Kolmas haastattelu tapahtui lokakuun lopulla. Haastattelu oli siirtynyt muutamaan kertaan sairauden takia ja aikataulujen yhteensopimattomuuksien takia. Tapasin haastateltavan hänen työpäivänsä jälkeen hänen työpaikallaan, minne olin saapunut autolla. Istuimme alas rauhalliseen tilaan, jossa saimme tehtyä haastattelun hyvin rauhallisissa merkeissä. Rauhallisuudesta kertoo hyvin haastattelun taustalla kuuluva kellon tikitys, joka tuli huoneessa olleesta seinäkellosta. Haastateltava kertoi hyvin rauhallisesti mielipiteistään ja ajatuksistaan. Hän oli kuitenkin selkeästi vähäsanaisempi verrattuna kahteen aikaisempaan haastateltavaan. Jouduin kyselemään asioista häneltä selvästi enemmän kahteen aikaisempaan haastatteluun verrattuna. Mahtoiko kielellä olla osuutta asiaan? Kuitenkin haastattelun loppua kohden haastateltava ilmeisesti hieman rentoutui ja rupesi kertomaan hieman oma-aloitteisemmin näkemyksistään. Haastattelu kesti hie-

man yli 12 minuuttia ja koko tilaisuus kesti noin 20 minuuttia. Haastattelun jälkeen tarjosin haastateltavalle kyydin kotiin. Matka kesti noin 20 minuuttia. Juttelimme niitä näitä ja juttelimme Somalian nykytilanteesta. Keskustelimme kuinka pohjoinen osa Somaliaa on aivan erilainen kuin eteläinen osa. Hän myös mietiskeli, että tietyllä tavalla hän kaipaakaan takaisin Somaliaan, mutta ymmärtää, että hänen elämänsä on nyt täällä, varsinkin kun hänen lapsensa käyvät täällä koulua. Illalla istuessani muistivihkoni ääreen ja kirjatessani ylös muistiinpanoja haastattelusta mietin, että olisi varmaan ollut hyvä käydä nämä tuttavalliset keskustelut ennen haastattelua. Tällä tavalla olisin varmasti saanut enemmän irti haastattelusta, jos olisin viettänyt enemmän aikaa hänen kanssaan ennen haastattelua.

Kolmas haastateltava oli saapunut Suomeen vuonna 1990. Haastattelun tapahtuessa hän oli 54-vuotias. Hän oli suorittanut korkeakoulututkinnon Somaliassa ennen saapumistaan Suomeen. Hän on naimisissa ja hänellä on neljä lasta. Kaikki ovat tyttöjä, jotka ovat käyneet koulunsa Suomessa. Tyttäreiden iät olivat 20, 17, 13 ja 9. Hän on työskennellyt Suomessa lähes siitä asti kun oli saapunut Suomeen. Hän on Haastateltava 3 (H3).

9.2.4 Neljäs haastattelu

Aika tämän haastattelun löytymiselle tuntui olevan vaikeaa. Haastattelu saatiin sovittua jo kahteen kertaan, mutta toisella kerralla sairaustapaus esti sen toteutumisen ja toisella kerralla haastateltavan matkalle lähtö viivästytti haastattelun järjestämistä. Myös oma matkani Jyväskylään viivästytti haastatteluajan löytämistä. Haastattelu saatiin vihdoin sovittua marraskuun puoleenväliin. Olin tavannut haastateltavan muutamaan otteeseen ennen haastattelua. Joten haastattelutilanne oli suhteellisen rento. Tapasimme työpäiväni jälkeen koulullani, josta löysimme rauhallisen luokkahuoneen, missä saimme rauhassa jutustella. Haastattelutilaisuus kesti yhteensä noin 50 minuuttia, mutta haastattelu itse vain noin 15 minuuttia. Olimme tavanneet muutamaan otteeseen ennen tilaisuutta ja keskustelleet mistä tulemme juttelemaan haastattelussa. Haastateltavalla oli selvästi valmiiksi ajateltuna selviä ajatuksia tyttöjen liikunnasta. Hänellä oli hyvin varmat mielipiteet asioista. Hän puhui hyvin selkeästi ja reippaasti asioista. Kuunnellessani haastattelua huomasin olleeni paljon aktiivisempi haastattelun aikana, kun aikaisemmissa

haastatteluissa. Tein tarkentavia kysymyksiä, kun haastateltava kertoi asioista. Mistä tämä johtui, en tiedä. Haastattelun jälkeen juttelimme perheistämme vielä tarkemmin. Keskustelimme lastemme kouluista ja mitä kouluja hänen lapsensa olivat käyneet. Keskustelu rönsyili perheidemme ympärillä. Olen tavannut hänet sattumalta myös haastattelun jälkeen ja olemme keskustelleet kuulumisista.

Neljäs haastateltava oli 45-vuotias ja hän oli saapunut Suomeen vuonna 1991. Hän oli käynyt lukion Somaliassa ja suorittanut yliopisto-opintoja Suomessa. Hän ei kuitenkaan ollut koskaan valmistunut yliopistosta. Nykyinen työ oli ensiksi lykännyt opiskeluja ja ajan myötä ne olivat jääneet sivuun kokonaan. Nykyään hän kuitenkin opiskeli eurooppalaisessa yliopistossa etiäopiskelijana ja oli saamassa tutkinnon valmiiksi lähiaikoina. Hän on naimisissa ja hänellä on kuusi lasta. Tyttäriä on neljä ja he olivat 19-, 17-, 15- ja 13-vuoden ikäisiä. Poikia on kaksi ja he ovat 9- ja 6-vuotiaita. Hän on Haastateltava 4 (H4).

9.3 Aineiston analysointi ja teemoittelu

Tehtyäni ensimmäisen ja toisen haastattelun ryhdyin litteroimaan haastatteluja. Huomasin kuitenkin nopeasti, että se oli suhteellisen työlästä. Varsinkin kun litteroin hyvin tarkkaan mitä nauhalla kuului. Käytin litterointi tekniikkana keskusteluanalyysia. Tässä tekniikassa tutkija kirjaa ylös haastattelun äänenpainot, huokaukset ja tauot. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 139.) Keskeytin litterointi-projektin, kun olin saanut ensimmäisen haastattelun litteroitua ja edennyt toisessa haastattelussa hieman yli kolmen minuutin kohdalle. Tuntui siltä, että tein jotenkin turhaa työtä ja päätin jatkaa projektia, kun olen saanut kaikki haastattelut valmiiksi. Kun olin vihdoinkin saanut valmiiksi viimeisenkin haastattelun, pohdiskelin mitä niiden kanssa tekisin. Kuuntelin haastattelut moneen kertaan ja huomasin, että niissä toistuivat hyvin samat teemat. Näihin teemoihin vaikutti oma toimintani haastatteluissa ja teemahaastattelunrunko, joka minulla oli mukana haastattelutilanteissa (kts. liite 1). Kun olin tehnyt ensimmäisen haastattelun ja kuunneltuani sen, löysin haastattelusta selviä teemoja, joiden varaan myös perustin seuraavatkin kolme haastattelua. Kun purin haastatteluita, päätin teemoitella haastattelut kahdeksan teeman alle ja kirjata ne suoraan teemoihin (kts. liite 2). Käytännössä kaikki haastateltavien sanottavat saatiin kirjattua seuraavien kahdeksan teeman alle.

- Liikunnan merkitys tytöille
- Onko liikunta soveliaista tytöille?
- Millainen ryhmä on sopiva?
- Liikuntavarusteet
- Millaista liikuntaa tytöille?
- Koulun ja kodin keskustelut liikunnasta
- Ramadan ja liikunta
- Yleisiä ajatuksia liikunnasta

Tämä teemoittelu helpotti ja selkeytti työtäni huomattavasti. Sain tehtyä teemoittelun suhteellisen vaivattomasti ja samalla sain arkistoitua haastattelut kirjalliseen muotoon. Kun olin saanut prosessin valmiiksi, totesin tehneeni hyvän ratkaisun teemoittelun suhteen. Jakamalla haastateltujen keskustelut suoraan kahdeksan yllä mainitun teeman alle, sain selkeytettyä prosessia paljon. Tällä tavalla myös haastattelujen sisältö aukesi minulle suhteellisen helposti ja niiden sisäistäminen ei ollut minulle suuri ongelma.

Teemoittelussa tutkija analysoi mitä haastatellut ovat eri teemoista sanoneet. Tutkija pyrkii löytämään haastatteluista asioita, jotka sopivat jonkin teeman alle. Hän yrittää löytää haastatteluista tiettyjä teemoja, jotka löytyvät niistä. Jos haastattelut on tehty teemahaastatteluina, pitäisi haastatteluiden teemoittelu olla suhteellisen helppoa, koska teemat ovat jo valmiiksi rakennettu haastattelun sisälle. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 93.) Tutkija pyrkii nostamaan aineistosta esiin sellaisia aiheita, jotka liittyvät tutkimusongelmiin. Kun haastattelut on saatu teemoitelluiksi, tutkija voi liittää suoria lainauksia tutkimustuloksiin. Tällä tavalla hän voi antaa esimerkkejä teemoista tai hän voi perustella omia tulkintojaan. Näin tutkija myös elävöittää tekstiä. On tärkeää, että tekstissä näkyy myös kokemuksen ja teorian vuorovaikutus. Tutkija ei voi kuitenkaan tehdä kokemuksista liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä. (Eskola & Suoranta 2005, 174–175.) Teemoittelussa tutkija miettii mitä kustakin teemasta on sanottu ja mitkä asiat painottuvat tästä kyseisestä teemasta (Tuomi ym. 2013, 93).

9.4 Tutkimuksen luotettavuus

Tuomi ja Sarajärvi (2012, 134) tuovat esille näkökannan, että laadullisella tutkimuksella ei ole yhtä yhtenäistä tutkimusperinnettä. Sen takia laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen löytyy erilaisia näkemyksiä mitkä asiat ovat tärkeitä kun tarkastellaan laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. Monissa laadullista tutkimusta käsittelevistä oppaista saattaa löytyä hyvinkin erilaisia ohjeita luotettavuuden tarkasteluun. Tuomi ja Sarajärvi (2012, 134) miettivätkin onko laadullisessa tutkimuksessa ollenkaan yhtenäisiä ajatuksia laadullisen tutkimuksen luotettavuudesta.

Kun tutkimusta tehdään, tutkija pyrkii välttämään virheitä ja pyrkii tuottamaan mahdollisimman totuudenmukaista informaatiota tutkittavasta asiasta. Onkin tärkeää, että jokaisessa tutkimuksessa arvioidaan myös tutkimuksen luotettavuutta. Kun laadullista tutkimusta ja sen luotettavuutta yritetään arvioida, ei siihen ole yhtä oikeaa tapaa ja ohjetta. Tutkimusta tulee arvioida kokonaisuutena ja tarkastella koko tutkimusprosessia ja sen johdonmukaisuutta, tätä kautta voidaan arvioida tutkimuksen luotettavuutta. (Hirsjärvi ym. 2004, 216; Tuomi & Sarajärvi 2012, 140.)

Validiteetti ja reliabiliteetti ovat käsitteitä, mitkä tulevat määrällisen tutkimuksen puolelta. Tämän takia näiden termien käyttöä pyritään laadullisessa tutkimuksessa välttämään. Validiteetti tarkoittaa, että tutkimusmenetelmä mittaa sitä asiaa, mitä tutkimuksen on tarkoituskin mitata. Reliabiliteetti taas tarkoittaa sitä, että kuinka tutkimusasetelma ja mittaukset ovat toistettavissa. Esimerkiksi tapaustutkimuksissa tutkija saattaa pyrkiä kuvaamaan yhtä tiettyä ihmistä tai kulttuuria, jolloin ei voida puhua reliabiliteetista, eli mittausten toistettavuudesta laisinkaan. (Hirsjärvi ym. 2004, 216–217; Tuomi & Sarajärvi 2012, 136–137.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta edesauttaa tutkijan tarkka kuvaus tutkimuksen etenemisestä ja kuinka tutkimus on toteutettu. Tutkija kertoo tutkimuksen eri vaiheista seikkaperäisesti. Tutkijan tulisi kertoa mahdollisimman tarkasti totuudenmukaisesti, kuinka hän on kerännyt aineistonsa ja kuinka hän on toteuttanut tutkimuksensa. Hän kertoo seikkaperäisesti tutkimuksen eri vaiheista lukijalle. (Hirsjärvi ym. 2004, 217.) Tutkijan tulisi pyrkiä objektiivisuuteen tutkimusta tehdessä ja hänen tutkiessaan keräämäänsä aineistoa. Se ei kuitenkaan ole mahdollista, koska jokaisella meistä on omat

ajatuksensa kaikkia asioita kohtaan. Onhan tutkija yleensä itse valinnut tutkimusaiheensa ja jo tätä kautta hänellä on jokin oma mielipiteensä tai ajatus kyseisestä asiasta. Tutkijan onkin tärkeää tiedostaa asemansa, uskomuksensa ja mielipiteensä tutkimuksen aikana. Hänen toimintansa pitäisi olla sellaista, että hänen oma asemansa tai mielipiteensä eivät vaikuttaisi tutkimukseen ja sen toteutukseen. Riittää, että tutkija itse tiedostaa tämän kaiken ja toteuttaa tutkimuksen mahdollisimman puolueettomasti. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Itse olen pyrkinyt tutkielmani loppuraportissa kuvaamaan mahdollisimman avoimesti ja todenmukaisesti tutkimusprosessia. Olen pyrkinyt kuvaamaan prosessia seikkaperäisesti, että lukijalle tulisi käsitys millainen tutkimusprosessi on kokonaisuudessaan ollut, ja miten olen sitä vienyt eteenpäin. Olen tietoinen, että liikunnanopettajana minulla on subjektiivinen suhde somalitaustaisten tyttöjen liikunnanopetukseen ja liikuntatottumuksiin. Se olikin yksi syy miksi en valinnut haastateltavia miehiä omien oppilaideni vanhemmista. Koin, että tällä tavalla lisään omaa puolueetonta asemaani haastateltavia kohtaan. Uskoin myös, että miehet keiden tyttäret eivät olisi minun oppilaitani, uskaltaisivat kertoa rehellisemmin omista ajatuksistaan ja asenteistaan, kuin miehet joiden tyttäriä opetan. Tutkimusta aloittaessani tiedostin, että minulla oli tietynlainen ennakkokäsitys somalitaustaisten tyttöjen osallisuudesta liikuntatunneilla. Olenkin valaissut tätä ennakkokäsitystä aikaisemmin. Minulla ei kuitenkaan ollut vahvoja mielipiteitä näiden tyttöjen isistä ja siitä, mitä he ajattelivat tyttöjen koululiikunnasta.

10 TULOKSET

Tässä luvussa esittelen teemat ja tulokset, jotka tutkijana olen haastattelumateriaalista löytänyt. Teemojen alta pyrin nostamaan esille asioita, joita haastateltavat ovat tuoneet esille puheissaan. Tarkoituksena oli selvittää, mitä mieltä somalitaustaiset miehet ovat ala-asteikäisten tyttöjen koululiikunnasta. Lähdin tekemään tutkimusta hyvin avoimesti ja pyrin antamaan haastatelluille henkilöille mahdollisuuden kertoa vapaasti omista ajatuksistaan ja näkemyksistään koululiikunnasta. Jokaisessa haastattelussa minulla oli kuitenkin mukana teemakysymykset, joita käytin, jos tiettyjä teemoja ei noussut esille haastateltavien itsensä kertomana. Mielestäni haastateltavat kertoivat asioista totuudenmukaisesti ja ilman, että minä itse tutkijana olisin tuonut esiin mielipiteitä ja näkemyksiä, jotka he olisivat kokeneet oikeiksi vastauksiksi. Tulkitessani haastateltavien puheita, joudun välillä tulkitsemaan heidän kieltään, joka ei ole heidän äidinkieltensä. Tämän takia pyrin tulkitsemaan puhetta siten, miten minä mielestäni sen ymmärsin haastattelutilanteessa. Esimerkiksi yksi haastateltava käytti termiä ”liian tärkeä”, ja asiayhteydessä mielestäni tämä tarkoitti hyvin tärkeää. Liian sana toistui samantapaisessa yhteydessä muutamia kertoja. Kuitenkaan tällaisia tulkintatilanteita ei tullut tämän lisäksi laisinkaan. Seuraavissa osioissa pyrin tuomaan esille haastateltavien äänen kuuluville. Haluan korostaa, että keskustelimme koko ajan tyttöjen liikunnasta ja nimenomaan ala-asteikäisten tyttöjen liikunnasta eli tytöistä, jotka ovat kolmetoistavuotiaita tai nuorempia. Haastateltavien puhe on lainausmerkeissä ja lainausten perässä kerrotaan kenen haastateltavan puhetta lainaan. Osassa lainauksia olen korjannut kieltä tähän osioon. Lopun liitteissä löytyy puheiden alkuperäinen muoto.

Samantapaisia tutkimuksia, jossa tutkittaisiin nimenomaan somalityttöjen liikuntaan liittyviä asioita, en löytänyt. Tutkimuksia löytyi muslimityttöjen liikunnasta ja somalien elämästä eri yhteiskunnissa. Tuloksissa yritän nivoa näitä näkemyksiä ja tutkimuksia puheeseen ja teemoihin, joita minun haastatteluissani nousi esille.

10.1 Koululiikunnan merkitys tytöille

Liikunta on merkityksellistä lapsen ja nuoren fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle kasvulle. Jos lapsena liikkuu, todennäköisesti henkilö liikkuu aktiivisesti myös aikuisena. Liikunnalla on siis merkitystä lapsen ja nuoren elämään nyt ja myös tulevaisuudessa. (Laakso, Nupponen & Telama 2007, 42–43.) Liikunta vaikuttaa liikkujan kehon rakenteisiin, kehon toimintaan ja kuinka kehoa voi säädellä. Liikunta piristää, rentouttaa, rauhoittaa, tuo energisyyttä ja iloa liikkujalle. Lapsuuden liikunnalla on usein positiivinen vaikutus fyysiselle, henkiselle ja moraaliseen kasvulle ja kehitykselle. Sillä on monia positiivisia vaikutuksia nuorelle ja lapselle. Se edesauttaa sosiaalisten taitojen oppimista, terveellisten elämäntapojen omaksumista, sekä tukee sosiaalisten taitojen oppimista. (Vuori 2003, 21, 30, 32–33.)

Kaikki neljä haastateltavaa kokivat, että koululiikunta oli tärkeää tytöille. Liikunta koettiin yhtä tärkeäksi tytöille kuin pojillekin. Liikunta koettiin tärkeäksi tytöille, koska tytöt harvoin harrastavat liikuntaa koulun ulkopuolella. Haastateltavien mielestä olisi tärkeää, että tytöt liikkuisivat.

”No varmaan se täällä on äärimmäisen tärkeä” (H1)

”No, varmaan että, tossa meidän somalikultuurissa ei oo hirveen moni ny niin ku tyttöurheilija...” (H2)

”Tärkeä. Sama kuin miehillekin.” (H3)

”Suurin osa muslimiperheet heillä ei ole harrastuksia koulun jälkeen. Tämä tekee liian (hyvin) tärkeää, että he saavat liikuntaa koulussa.” (H4)

Koululiikunta koettiin tärkeäksi terveyden kannalta. Se onkin hyvä, koska terveys on noussut somalitaustaisilla naisilla huolen aiheeksi. Laajassa suomalaisessa tutkimuksessa selvitettiin eri maahanmuuttajaryhmien terveyttä. Tutkimuksessa todettiin, että somalitaustaisten miesten ja naisten terveys oli ryhmistä heikoin. Naisista 39% koki ras-kaaksi ja vaikeaksi kävellä portaita ylös. Vertailuryhmien kesken myös sokeritauti ja

liikalihavuus olivat yleisimpiä somalien joukossa. (Somalis in Helsinki 2013, 85.) Somalis in Helsinki (2013, 134) tutkimuksen johtopäätöksissä todetaan, että olisi tärkeää tarjota somalinaisille kokonaisvaltaista tietoa terveydestä ja siihen liittyvistä asioista, kuten liikunnasta. Tanskalaisessa tutkimuksessa, jossa tutkittiin sukupuolten välisiä eroja liikuntatottumuksissa, somalitaustaisten maahanmuuttajien ryhmässä naisten ja miesten välillä oli suurin ero. Miehistä 33% ja naisista 52% ei harrastanut liikuntaa. (Pfister 2011, 48) Somalitaustaisten maahanmuuttajien puheissa nousi esille varhaisen liikunnan tärkeys ja vaikutus terveyteen vanhemmalla iällä.

”Ja kun puhuttiin, keskusteltiin sillon tuli todella selkeästi esille, niin ku terveys liikunta, somalinaisten asioissa. Suurin osa huolii, niin kun liikunnan puutteesta.”(H1)

”Liikunnan osalta on osoitettu että se puuttuu aika paljon ja näen sen (liikunnan) erittäin tärkeäksi.”(H1)

”...mieltii ihan vaan puhtaasti niin ku elämäni kannalta että kyllähän kropanki pitäis olla niin ku, se liikunta auttaa et sä oot niin ku terveempi ja senki takia” (H2)

10.2 Onko koululiikunta soveliasta tytöille?

Haastateltavat kokivat, että liikunta oli soveliasta alakouluikäisille tytöille. Tosin kun keskustelimme asiasta, nousi uskonto esiin. Pyrin tietoisesti pitämään uskonnon pois, kun asettelin kysymyksiä. Tavoitteeni oli, että minä en tuo sitä mitenkään esiin, jos joudun tekemään jatkokysymyksiä haastatteluiden aikana.

”Ehkä se ongelmakohat voi tulla niin ku että ku meidän uskonnossa vaikuttaa niin ku, tytöillä pitää olla niin ku, tietty kehon osa-alue ei saa niin ku näkyä. Kyllä se niin ku muuten soveltuu. Siis ku puhutaan ala-asteikä-, mun mielest sopii hyvin”(H2)

Kysyin haastateltavalta, että onko liikunta soveliasta tai kiellettyä.

”Ei ei, islamissa ei... islamin näkökulmasta uskonnon näkökulmasta, ainakin ei ollut mikään esteitä liikkumista. Vain kysymys on ehkä se tavasta ja paikasta ja millä tavalla” (H1)

Islamin uskonto kannustaa molempia sukupuolia urheilemaan ja liikkumaan, kunhan uskonnon normeja ja sääntöjä ei rikota. Täytyy muistaa, että paikallinen kulttuuri ja uskonto kuuluvat erottamattomasti yhteen. Usein paikalliset tavat saavat oikeutuksen, kun viitataan uskontoon. Musliminaiset eivät ole homogeeninen ryhmä, vaan heidän taustallaan vaikuttavat paikalliset kulttuurit. Nykytutkimuksissa on huomattu, että muslimitytöt ymmärtävät liikunnan tärkeyden ja tiedostavat sen oman terveytensä kannalta. (Dagkas ym. 2011, 18; Pfister 2011, 60)

Soveltuvuuteen vaikuttaa vahvasti myös tyttöjen pukeutuminen. Haastateltavat kertoivat hyvin selvästi, että turvallisuus on hyvin tärkeätä tyttöjen pukeutumisessa liikuntatunneille. He myös totesivat, että tytöillä tulisi olla asianmukainen vaatetus liikuntatunnilla, joka sopii kyseiseen liikuntaan.

”Mä näkisin jos heillä olisi niinku käytettävä tälläisiä varusteita joilla , antaa heille mahdollisuuden liikkua turvallisesti ja suorittaa laji. Edes siihen nähden mä näkisin että maltillinen pukeutuminen sopisi hyvin.” (H1)

”Meillähän on kulttuuris, tääkin taas on kytkeytyy aika paljon uskuntoon että, että osalla on hameet . Osa juoksee hameen kanssa ja osa ei ja, mä koen sen niin, että, jos- jos se kumpi tos vaihees tuntuu mukavammalta siitä lapsesta.” (H2)

”Kaiken mikä on sopiva liikuntatekemiseen. Ei riskeerata heidän liikkumistaan.”

”Turvallisuutta pitäis olla.” (H3)

”Tyttöille on ongelma on siitä, että huivin käytöstä, että vaikka jossain liikuntalajissa on vaarallinen ja heidän turvallisuudelle, jos he käyttävät huivia.” (H4)

Turvallisuuteen ja vaatetukseen liittyi olennaisesti huivi. Kolme haastatelluista kertoi sen olevan tärkeä ja tyttöjen tulisi käyttää sitä. Ajatukset kuinka nuorena sitä pitäisi, käyttää vaihtelivat. H2:lle huivin käyttö ei selvästikään ollut kynnyskysymys. Hän

kuitenkin tiedosti, että hänen omassa kulttuurissaan sitä usein tytöiltä vaaditaan jo nuorellakin iällä.

”No kyllä tiedän sen, että jotkut somaliperheet tai tai vanhemmilla on salainen pukeutumiskoodi, että tytöt pitäisi pukeutua tällaiseen ja, mutta niin pieni ku varsinkin eka kuuten luokat, viides tai neljäs luokka ei mitään rajoituksia siihen pukeutumisia. Mutta jos he halusivat sen mielestäni he löytävät sen myöskin sopivan vaatteet liikunnasta.” (H3)

10.2.1 Vaatetus liikuntatunneilla

Islamilaisessa uskonnossa naisten pukeutuminen tulee olla säädyllistä. Naisen tulee peittää kehostaan tietyt alueet. Hänen tulisi pukeutua huiviin ja peittää muotonsa väljillä vaatteilla. Shortsit ja t-paidat eivät täytä näitä vaatimuksia. (Dagas & Benn 2006, 8; Manjuma Khanen Shilpi 2012, 45–46.) Haastateltavilla oli eri mielipiteitä alasteikäisten tyttöjen varusteista. Osan mielestä se oli selvästi tärkeää ja osalle sillä ei ollut selvästikään suurta merkitystä. Missä iässä säädyllinen pukeutuminen tuli ajan-kohtaiseksi tytöille vaihteli myös puheissa. Huivi kuitenkin koettiin tärkeäksi, mutta sen koettiin selvästi haittaavan liikuntaa.

”Ala-asteella vielä, se hame ja housut – pitkähousut ja sen jälkeen hame päälle. On se aika sopiva monelle muslimi perheelle... Varsinkin mun tyttäret valittivat monta kertaa, että kun huivi on päässä ja he tekevät liikuntaa se se on liian, ei ole mukava.” (H4)

”Se huivi on kuitenkin se tärkeä et kaikilla on se.” (H2)

”Ei tarvi hameita jos on löysä, isoja toppeja tai sportti shorsit jotka on löysiä, mä en henkilökohtaisesti näkisi tuon ikäisenä tarvetta.” (H1)

”Elikkä ei eroa muiden pukeutumiseen paitsi ehkä huivit.” (H1)

10.3 Liikuntaryhmät ja opettaja

Keskustelimme myös liikuntaryhmistä ja pitäisikö niiden olla sekaryhmiä vai tulisiko tyttöjen liikkua vain koulun tyttöryhmissä. Monissa maissa islamilaiset tytöt ovat törmänneet tähän ongelmaan. Liikuntaryhmät ovat usein sekaryhmiä, mikä hankaloittaa tyttöjen osallistumista liikuntatunneille. (Dagas & Benn 2006, 8, 13) Dagas ja Benn (2006) tutkivat muslimityttöjen kokemuksia liikunnanopetuksesta Kreikassa ja Englannissa. Englannissa oppilaiden tietoisuus omasta uskonnostaan ja siihen liittyvistä säännöistä kasvoi teini-iässä. He kokivat, että sukupuolen mukaan jaetut ryhmät olivat tarpeellisia, jotta tytöt voisivat liikkua liikuntatunneilla. (Dagas & Benn 2006.) Myös omassa tutkimuksessani tämä oli yksi teema. Suomessa on alakoulussa erilaisia käytäntöjä. Omassa koulussani tytöt ja pojat liikkuvat yhdessä koko alakoulun ajan. Joissakin toisissa kouluissa heidät erotellaan heti kolmannelta luokasta lähtien. Yläasteella he liikkuvat omissa ryhmissä, minkä pitäisi helpottaa muslimityttöjen osallistumista liikuntatunneille. Haastateltavien puheissa ryhmäjako ja opettajan sukupuoli kirvoitti mielipiteitä laidasta laitaan.

”Mutta mun mielestäni, se olisi hyvä jos tytöt ja pojat erotettaisiin ja ja tytöille tulisi oma nainen, sama sukupuoli liikunnanopettaja, joka mahdollistaisi, että he voivat riisua. Ja tehdä liikunta ilman huivin käyttöä.” Haastattelija kysyy ikärajaa tälle: ”Ensimmäisestä ekaluokasta lähtien. Koska suurin osa muslimi perheet tykkäävät siitä, että - että pienet tytötkin käyttävät huivia, vaikka ei kaikki muslimiperheet.” (H4)

”Yleensä kyllä... 15, 14 tai ylempänä.” (H3) (Sopiva ikä erottaa lapset eri ryhmiin.)

Onko väliä onko opettaja nainen tai mies ala-asteella?

”Ei” (H3)

”Kyllä. Jos, jos vähän myös riippuu niin ku vanhemmistaki, että, et jotkut on tosi, taas niin ku, ei kaikki, mutta löytyy muutamia, jotka on ihan täysin eri mieltä tossa suhteessa että, ei pojat ja tytöt voi niin ku keskenään, mutta, suurin osa kyl ajattelee myös sitä et niin kauan ku lapset on vielä, niin ku ei oo tullu vielä murrosikään, niin sitten pystyy ihan normaalisti.” (H2)

”Mä tiedän varmasti paljon vanhemmat toivoivat, että tää (pojat ja tytöt omiin liikuntaryhmiin) tapahtuisi jo kolmas- neljäsluokka mennessä. Sitten heillä on sitten omaryhmä ja näkisin, että se auttais aika paljon... (H1)

”Elikä jos koululla olisi sekä mies- että naisliikuntaopettajia se on äärimmäisen tärkeää. Se auttais aika paljon, koska normaalisti ihmiset ainakin poikien näkemyksenä, että ne tarvii jonkunlainen miesopettaja... Sama koskee tytöille he haluaisivat, jos opettaja tekee niin minäkin pysytyn. Jos on mies opettaja, hän on mies hän osaa, minä en pysty. Olisi todella hyvä, toivoisinkin, että urheilu tai liikuntatunnit, että olisi tällainen mahdollisuus, että opettaja olisi sama sukupuolta, tytöille ja pojille on eri opettajat”” (H1)

Puheissa ei noussut esiin yhtä yhtenäistä kantaa, milloin poikien ja tyttöjen pitäisi liikkua eri ryhmissä. Kuten yllä olevista vastauksista voi tulkita, yhden mielestä ryhmät olisi hyvä jakaa heti sukupuolen mukaan ja toisen mielestä heitä ei tarvitse jakaa eri ryhmiin alakoulun aikana.

Osa muslimeista tulkitsee uskontoaan hyvin tarkasti ja tiukasti. Heidän mielestään naiset ovat biologisesti miehiä haavoittuvaisempia ja muun muassa tämän takia olisi hyvä miettiä, mitkä ammatit ovat heille fyysisesti ja psyykkisesti sopivia. Tähän liittyen myös tyttöjen olisi hyvä liikkua liikuntatunneilla omissa ryhmissä naisopettajan ohjauksessa. Tällöin he voivat liikkua epäröimättä, eikä heidän tarvitse miettiä siveellisyyttä. Tällainen ajatusmalli ei niinkään perustu naisen eristämiseen, vaan hänen suojelemissensa miehiltä. Tällä tavoin naisia pyritään suojelemaan miehen hyväksikäytöltä. (Manjuma Khanen Shilpi 2012, 15-16.)

10.4 Koulun ja kodin yhteistyö

Peruskoulun opetussuunnitelman perusteiden (2004) mukaan ”koulun on oltava yhteistyössä huoltajien kanssa niin, että he voivat osaltaan tukea lastensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä” (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 22). Opetussuunnitelma myös velvoittaa koulua huomioimaan maahanmuuttajaperheiden taustan. Täten opettajien ja koulun vastuulla on, että oppilaiden vanhemmat tutustutetaan suomalaiseen koulujärjestelmään, sen tapoihin ja sen opetussuunnitelmaan. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 36).

Opetushallituksen ja Suomen vanhempainliiton moniste (2007) nimeää kodin ja koulun yhteistyön perustaksi kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja vuoropuhelun. Sen mukaan koulun tulisi kuunnella vanhempien ajatuksia ja toiveita lastensa koulunkäynnin suhteen, jotta yhteistyö koulun kanssa olisi tasa-arvoista. (Laatua kodin ja koulun yhteistyöhön 2007, 11.)

Haastatteluissa kysyin myös kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä. Tämän asian minä jouduin kysymään jokaisessa haastattelussa. Kukaan haastatelluista ei tuonut asiaa oma-aloitteisesti esille. Jokainen haastateltava piti yhteistyötä koulun puolelta hyvin minimaalisena.

”Kyllä puhuttiin uimisesta ja uintitaidosta ja tallaista. Vaikka he osaavat, olen opettanut heille pienenä uimista ja he osaavat kyllä ja myöskin he ovat käyneet vapaasti ja myöskin ja tuoneet vain todistukset, että he osaavat sen... Ainoa mistä puhuttiin opettajan kanssa.” (H3)

”Ei ollut mitään.”(H4)

”Et ehkä enemmän niin ku koululta toivois et olis enemmän informaatiota, et mitä se oikeesti on. Et löytyis ehkä joku henkilö, joka voi kertoa, että- että mikä tää oikeesti on tää aihe, mitä nyt käydään. Jollon vanhempien on helpompi myös niin ku tuoda lapset sitten. Että semmonen on niin ku mun mielestä aika monissa kouluissa niin ku puuttunu, että semmone, että sitä informaatiota on liian vähän.” (H2)

Haastatteluissa nousi selkeästi esiin koulun ja kodin yhteistyön puute. Kolme haastateltavista koki, että yhteistyötä liikunnanopetuksen suhteen ei käytännössä ollut ollenkaan. H1 ei osannut vielä sanoa, koska hänen vanhin tyttärensä oli haastatteluhetkellä käynyt koulua vasta kaksi kuukautta. Peruskoulun opetussuunnitelman perusteiden (2004) mukaan koululla on velvollisuus pitää huolta siitä, että vanhemmilla ovat mahdollisuudet tukea lastensa koulunkäyntiä. Jos koulu tai opettaja ei selkeästi tee tätä, eivät he mielestäni voi vaatia oppilailta esimerkiksi sopivia liikuntavarusteita.

Kun tämä asia nousi esiin, mietin itse, kuinka olen toiminut omien oppilaitteni kanssa. En ole henkilökohtaisesti soittanut kenellekään vanhemmalle, kun kyse on ollut liikuntatuntien sisällöistä tai liikuntavarusteista. Vuosittain laitan koteihin tiedotteen liikunnan sisällöistä ja liikuntavarusteista, joko sähköisessä muodossa tai paperiversiona. Somalitaustaisten tyttöoppilaiden vanhemmille en ole koskaan soittanut tai istunut alas ja käynyt läpi, mitä heiltä vaaditaan liikuntatunneilla. Tosin yleisesti ottaen minulla ei ole ollut suuria ongelmia heidän varusteidensa tai osallistumisensa kanssa. Huomaan kuitenkin välillä miettiväni mikä on heille soveliasta, kun he liikkuvat oppitunneilla. Kun peilaan omaa kokemustani tutkimuksen esiin tuomaan asiaan, voin todeta, että minulla on myös parantamisen varaa tiedottamisessa ja rajojen selvittämisessä. Tulevaisuudessa minun tulisi olla yhteydessä somalityttöjen vanhempiin ja keskustella selväksi rajat liikuntatunneilla. Uskon, että tämä helpottaa minun työtäni ja antaa kodille signaalin, että heitä kuunnellaan ja he ovat samalla tasolla koulun kanssa.

Alasuutarin (2003) mukaan vanhemmat eivät koe kodin ja koulun välistä yhteistyötä ongelmallisena, jos he kokevat, että he ovat samalla tasolla opettajien kanssa. Opettajan arvostaessa myös vanhempien näkemyksiä, hän edesauttaa koulun ja kodin välistä yhteistyötä. Tällöin vanhemmat kokevat tullessa kuulluksi. (Alasuutari 2003, 113–114.)

10.5 Ramadan ja liikunta

Ramadanin eli paasto kuukauden aikana muslimin tulee paastota joka päivä aamun valkenemisesta aina illan hämärään. Öisin muslimin ei tarvitse paastota, kun seurataan profeetta Muhammedin esimerkkiä. Paasto ei tarkoita vain syömättä olemista. Siihen kuuluu myös muistakin nautintoaineista kieltäytyminen, kuten juomasta tai tupakasta. Myös sukupuoliyhteyden harjoittaminen on kiellettyä. Ansiokkaaseen paastamiseen kuuluu myös Koraanin lukeminen ja rukoileminen päivittäin. Jos muslimin terveydentila on heikko, ei hänen tulisi paastota. Hänen kuitenkin tulisi korvata nämä päivät myöhemmin, kun se on terveyden puitteissa mahdollista. (Hämeen-Anttila 2004, 125–126.)

Islamilainen ajanlasku noudattaa kuukalenteria. Tällöin tarkkaillaan kuuta ja tämän näyttäytymistä maahan. Tämän takia Ramadan ei ole joka vuosi samaan aikaan vuodesta. Länsimaisessa kalenterissa se muuttaa paikkaansa vuosittain. Länsimainen kalenteri

perustuu auringon liikkeisiin. Varsinkin pohjoisessa Suomessa kesäaikaan osuva paasto saattaa olla hyvinkin työlästä noudattaa. (Hämeen-Anttila 2004, 126-127.)

Tämä aiheuttaa haasteita myös liikunnanopetukseen, jos tyttö paastoa. Tällöin tytön ei pitäisi jouta tai syödä päivän aikana, joten hänen energiavarastonsa saattavat olla hyvin alhaalla. Tämä olisi tärkeää ottaa huomioon myös liikunnan opetuksessa. Oppilaiden energiatasot ja nestetasapaino laskevat Ramadanin aikaan, joten opettajan on hyvä huomioida tämä. (Dagkas & Benn 2006, 8.)

Ramadan oli asia, jota en ollut osannut odottaa nousevan esille haastatteluissa. Ensimmäisessä haastattelussa haastateltava toi asian esille itse, kuten myös kolmas ja neljäs haastateltava. Toinen haastateltava ei tuonut asiaa esille laisinkaan, joten emme keskustelleet siitä. Haastateltavat kokivat, että Ramadanin huomioiminen olisi tärkeää, vaikkakin pienillä tytöillä ei ollut heidän mielestään tarvetta paastota. Haastateltavien mielipiteet kuitenkin hieman vaihtelivat minkä ikäisinä tyttöjen kuului jo paastota. Esille tuli myös, että osa tytöistä saattaisi haluta paastota, vaikka olisivatkin suhteellisen nuoria. Tässä asiassa uskon, että uskonnollinen tausta vaikutti vastauksiin. Miehet keille uskonto oli tärkeämpi, olivat sitä mieltä, että paastoaminen tulisi aloittaa jo alakouluikäisenä. Kolmannelle haastateltavalle paasto oli merkityksetön alakouluikäisille tytöille.

”Tää ei koske pienille, varmaan ainakin mä voin sanoa viidesluokkaliset asti ei paastota, mutta viidesluokkalaisesta ylöspäin, sitten he paastoavat. Kun uskontona ei heiltä vaadittu, mutta yksi haluaa harjoittaa ja tehdä itse.” (H1)

”No mielestäni ala-asteen koulussa ei ole mitään pakkoa, että lapset eivät syö tai paastota.” (H3)

”Paastoaminen, tytöt aloittavat ekaluokasta jälkeen, mutta heidän pitää paastoa vain pari päivää tai päivä. Riippuen iästä ja miten he jaksavat olemaan ilman syömättä.” (H4)

10.6 Liikunta yhdistää

Jokaisessa haastattelussa keskustelimme myös yleisellä tasolla liikunnanopetuksesta. Oliko haastateltaville toiveita sen suhteen tai jotakin kritiikkiä. Kaikki haastateltavat olivat yleisesti ottaen tyytyväisiä liikunnanopetukseen, mutta eivät selvästikään olleet paneutuneet siihen mitenkään syvällisesti. Yhdessä keskustelussa nousi esille muun muassa liikunnan määrän lisääminen. Myös uimisen ja tanssin hankaluudesta tuli keskustelua, kuinka se joillekin perheille voisi olla ongelma. Yhden haastateltavan omat tyttäret olivat kuitenkin osallistuneet Helsingin kaupungin järjestämään Itsenäisyyspäivän juhlaan, joka järjestetään neljäsluokkalaisille. Juhlassa tanssi on hyvin tärkeässä asemassa ja niitä harjoitellaan syksyn aikana kouluissa.

Kaksi haastateltavista nosti saman asian esille, kun keskustelimme yleisesti liikunnanopetuksesta ja haastateltavien siihen liittyvistä ajatuksista. Molempien mielestä liikunnan avulla pystyttäisiin lisäämään somalien integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Liikuntatunneilla he voisivat oppia toimimaan muidenkin kanssa kuin vain omaan etnisen ryhmänsä kanssa. Liikuntatunneilla oppilaat myös voisivat oppia toimimaan ryhmissä, kunnioittamaan toisiaan ja sääntöjä. Liikunnantunneilla yhdessä liikkuen ja toimien voitaisiin edistää suvaitsevaisuutta ja ehkäistä myös rasismia.

”Mun mielestä, jos liikuntaan lisättäisiin enemmän etiikka miten käyttäydytään ja mitä kun he pelaavat keskenään, että heidän keskenään ei tarvitsis riidellä tai nimitellä tai kiroilla.” (H4)

”Kun tässä Suomessa ollaan monikulttuurisessa maassa ja se tule olemaan monikulttuurinen maa. Mun mielestäni se liikunta on se mikä yhdistää kaikki ne jotka tulivat eri maista. Ja sitä kauttakin poistetaan rasismia ja mun mielestä se on hyvä, jos puhutaan rasismistakin” (H4)

”Enemmän semmosia niin ku, niin ku asioita, et jois joutuu niin ku tekeen sen ehkä semmosen isomman ja laajemman ryhmän kanssa. Eikä sil oo mitään väliä et onko poikia vai tyttöjä, mut että, et päästäis eroon että ollaan vaan niin ku tiet-, tehään vaan tietyn taustasten ihmisten kanssa se liikunta. Koska se aiheuttaa sitä eriytymistä ja semmosta, nii, siitä pitäis niin ku päästä pois.” (H2)

Integroituminen ei koske vain somalitaustaisia oppilaita, vaan integroitumista voidaan tukea liikuntatuntien avulla myös muissa kansanryhmissä. Varsinkin jos maahanmuuttajat itse kokevat liikuntatuntien olevan tärkeitä yhteistyön ja hyväksytyksi tulemisen kannalta. On ennustettu, että vuoteen 2030 mennessä Helsingin väestöstä 19% puhuu äidinkielenään jotakin muuta kuin suomea. Tähän tulee myös liikuntaa opettavien opettajien valmistautua. Somalit kokevat usein jäävänsä yhteiskunnan ulkopuolelle. He tuntevat asuvansa Suomessa ja Helsingissä, mutta kokevat, että he eivät kuulu tänne. He kokevat, että yhteiskunta ei ota heitä vastaan tasapuolisina yhteiskunnan jäseninä ja, että ihmiset puhuvat heistä tietyllä tavalla (yleensä negatiiviseen sävyyn), vaikka puhujat eivät ole koskaan todella tutustuneet yhteenkään somaliin Suomessa ja heidän elämän tapoihinsa. (Somalis in Helsinki 2012, 125–127.)

11 POHDINTA

Tutkimukseni tarkoituksena oli selvittää mitä somalitaustaiset miehet ajattelevat koulu-
liikunnasta, sen sopivuudesta ja tärkeydestä ala-asteikäisille tytöille. Lasten arvomaailma tulee lähes aina kodista ja kodin asenteet heijastuvat usein myös kouluun. Sanalla somali on usein huono kaiku suomalaisten korvissa. Yleensä kantaväestö on harvemmin päivittäisessä kosketuksessa maahanmuuttajien kanssa ja heidän mielipiteensä muodostuu median kautta. Valitettavan usein Suomessa media esittää ja kertoo somaleista huonossa valossa. (Somalis in Helsinki 2012, 115-116.) Tämän vuoksi halusin selvittää mitä he oikeasti ajattelevat. Aloittaessani tutkimusta huomasin, että myöskään minä en ollut oikeasti keskustellut syvällisesti somalitaustaisen aikuisen ihmisen kanssa. Olen siis hyvin iloinen, että olen tehnyt tämän tutkimuksen. Se on antanut minulle uusia näkökulmia ja auttanut minua ymmärtämään omia somalitaustaisia oppilaita paremmin. Tämä ei tarkoita vain tyttöjä, vaan myös poikia, joita opetan.

Tutkimuksen alussa ajattelin, että saamani kuvan mukaan mies on somaliperheissä perheen pää. Osittain tämä pitääkin paikkansa, mutta tutkimuksen aikana olen oppinut, että myös naiset ovat hyvin tärkeässä roolissa perheissä, eivätkä he ole vain alistettuja naisia miestensä rinnalla. Heillä on selkeä ja tärkeä asema perheissä ja heillä on myös sanottavansa perheiden asioissa. Ajattelin myös, että miehenä minun on helpompi saada haastatteluita miehiltä kuin naisilta. Tutkimuksen aikana olen syventänyt ymmärrystäni, mistä tämä kansanryhmä tulee ja minkä takia he saattavat toimia tietyllä tavalla. Ennakkoon ajattelin, että uskonto ei tulisi esille kovin vahvasti. Olin ajatellut, että en tuo uskontoa esille laisinkaan haastatteluissa, ja siinä onnistuinkin omalta kohdaltani. Yllätyksekseni huomasin jokaisessa haastattelussa, että islaminusko tuli esille heti. Se ikään kuin hyppäsi kasvoille, vaikka itse en tuonut sitä esiin mitenkään. Olin ennen haastatteluita päättänyt, että en missään kommentoissani tai kysymyksissäni toisi esille uskontoa. Näin myös onnistuin mielestäni tekemään.

Tiesin kuitenkin varautua uskonnon merkitykseen. Tehdessäni kirjallisuuskatsausta vuoden 2012 keväällä tutustuin myös islamin uskoon sen tapoihin ja historiaan tarkemmin. Tämä auttoi minua ymmärtämään, että maapallolla elävät hieman yli miljardi muslimia saattavat tulkita omaa uskontoaan hyvinkin eri tavalla. Eri oppineilla ja imaameilla saattaa olla hyvin erilaisia tulkintoja koraanista ja omasta uskonnostaan (Hämeen-Anttila 2004, 108-109). Eri puolilla maailmaa uskonto ei aina määrittele käytäntöjä ja tapoja, vaan paikalliset kulttuurit luovat niitä, mutta usein ne tulkitaan uskonnon seuraamuksiksi. Ymmärsin, että naisen asema Turkissa on hyvin erilainen kun Saudi-Arabiassa, vaikka molemmat maat ovat muslimimaita. Myös kristinuskon tulkinta on hyvin erilaista ympäri maapalloa kristillisten keskuudessa. Minä kristittynä ajattelen ja toimin hyvin eri tavalla, kuin Yhdysvalloissa asuva menoniitti isä.

Tein tutkimusta somalimiehistä ja heidän näkemyksistään ja ajatuksistaan, enkä muslimimiehistä. Haastattelin neljää eri-ikäistä somalimiestä. Kolmella heistä oli lapsia ja yhdellä oli siskoja, jotka olivat käyneet tai kävivät parhaillaan alakoulua. Miesten iät vaihtelivat 27:n ja 54:n välillä. Kun aloitin haastattelut, halusin löytää eriäviä mielipiteitä ja vaihtelevuutta ajatuksista. Usein kansanryhmät yleistetään samanlaisiksi. Varsinkin puheissa saatamme yleistää koko ryhmän ajattelevan samalla tavalla, vaikka ryhmään kuuluvilla yksilöillä saattaa olla hyvinkin erilaiset mielipiteet. Saatamme yleistää, että alakoulun opettajat, suomenruotsalaiset tai vaikka ”hesalaiset” ovat kaikki tietynlaisia ja heillä on tietynlainen mielipide jostakin asiasta. Totuus on kuitenkin hyvin erilainen, jos tarkastelemme syvällisemmin näitä ryhmiä. Tämä ajatus minulla oli hyvin vahvasti mielessä, kun valmistelin haastatteluita.

Mielestäni teemahaastattelu oli hyvä valinta tutkimusmetodiksi. Tällä tavalla pystyin löytämään haluamiani teemoja haastatteluista, mutta pystyin antamaan haastateltaville mahdollisuuden omaan puheeseen. Tällä tavalla he saivat esiin omat mielipiteensä ja ajatuksensa liikunnasta, sen tärkeydestä ja haasteista, joita heidän mielestään somalitytöt saattavat kohdata alakoulussa. Tosin totesin jälkepäin, että tutkijana minun olisi pitänyt antaa haastateltaville mahdollisuus käyttää englantia keskustelu kielenä. Tässä tein tutkijana virheen. Osa haastateltavista olisi saattanut kokea englannin turvallisemmaksi ja vahvemmaksi kieleksi kuin suomen. Tällöin he olisivat mahdollisesti pystyneet tuottamaan enemmän puhetta. Kuunnellessani haastatteluita totesin kuitenkin, että haastatteluista kuitenkin nousee esille heidän mielipiteensä ja ajatuksensa koululiikun-

nasta. Pystyn tuomaan esille heidän puheensa ja se nousee esiin tässä tutkimuksessa. Tutkijana kuitenkin kehityin prosessin varrella. Saatuani tehtyä kaikki neljä haastattelua ja purkaessani niitä huomasin, että jälkepäin minulle tuli mieleen jatkokysymyksiä heidän puheisiinsa. Annoin heille tilaa vastata rauhassa, mutta muutamilla taitavilla ja hyvillä jatkokysymyksillä olisin varmasti saanut lisää syvyyttä heidän ajatuksiinsa

On tärkeä huomioida, että tutkimustulokseni eivät ole yleistettävissä, koska haastattelin vain neljää ihmistä. Haasteelliseksi koin löytää tutkimuksia, joihin voisin peilata tämän tutkimuksen tuloksia. Juuri samanlaisia tutkimuksia ei ole tehty ja yritin löytää tutkimuksia, joihin miesten ajatuksia voisi peilata. Olen pyrkinyt peilaamaan vastauksia ajankohtaisiin ajatuksiin ja tutkimuksiin, jolla pyrin tukemaan tutkimukseni tuloksia. Olen pyrkinyt kuvaamaan tutkimuksen kulun mahdollisimman yksityiskohtaiseksi, jotta lukija saa selkeän käsityksen tutkimuksen kulusta. Olen yrittänyt selittää tutkimuksen aikana tekemiäni ratkaisujani ja valintojani lukijalle, mikä parantaa tutkimukseni luotettavuutta. Olen myös pyrkinyt tuomaan esille omat syyni miksi olen tehnyt tutkimusta juuri tästä aiheesta. Näistä syistä johtuen mielenkiintoni aihetta kohtaan on syventynyt tutkimuksen edetessä. Koenkin, että olen vasta raapaissut aihetta hyvin pintapuolisesti ja tulen oppimaan asiasta tulevaisuudessa paljon enemmän. Nyt olen vasta avannut oman tietoisuuteni aiheesta ja tulevaisuudessa minulla on paljon vahvempi pohja kun kohtaan somalioppilaita tai tyttöjä, joilla on muslimitausta.

Kun aloitin tutkimusprosessin keväällä 2012 tekemällä kirjallisuuskatsausta, huomasin nopeasti, että minulla ei ollut kovinkaan tarkkaa tietoa somalikulttuurista tai islaminuskosta. Jouduinkin tekemään suuren työn, että sain selvitettyä Somalian historiaa ja millainen uskonto islam oikeasti oli. Tutkimuksen edetessä tietoni kasvoi ja haastattelu-vaiheeseen päästessäni koin, että tiesin ja ymmärsin mistä haastateltavat tulevat ja tunsin heidän taustansa. Haastatteluissa selvästi tärkeämmäksi osaksi nousi islam, kuin Somalia. Haastateltavien uskonto nousi paljon vahvemmin esille, kuin heidän entinen kotimaansa. Vain muutamissa vastauksissa somalialaisuus nousi esille. Valmiiksi tehty teemoittelu auttoi minua teemoittelemaan haastattelut ja löytämään niistä teemat, jotka minua kiinnostivat ja mitkä koin tärkeiksi. Ainoana yllättävänä teeman esiin nousi paasto ja liikunnan yhteensovittaminen. Pyrin pohtimaan tutkimuksen keskeisiä tuloksia tämän teemoittelun pohjalta.

Tutkimuksen tuloksena voidaan todeta, että somalimiehet kokevat liikunnan olevan tärkeää alakouluikäisille tytöille. Sen koettiin edesauttavaksi heidän terveyttään. Koulun liikunnanopetus koettiin tärkeäksi, koska usein somalitytöt eivät harrasta liikuntaa urheiluseuroissa tai koulun jälkeen omalla vapaa-ajallaan. Siksi miesten mielestä koulu liikunnan merkitys korostui somalityttöjen terveyden kannalta. He myös kokivat, että se on soveliaista heille, eikä heidän uskontonsa kiellä sitä. Dakgas ja Benn (2006, 26) vertailivat kreikkalaisten ja brittiläisten muslimityttöjen kokemuksia koululiikunnasta. Kreikkalaiset tytöt kokivat koululiikunnan paljon positiivisempaan kokemukseen verrattuna brittiläisiin. Erityishuomiona oli, että kreikkalaisilla tytöillä oli opettajana mies, joten tämä ei vaikuttanut heidän liikuntatuntikokemukseensa.

Tutustuttuani islaminuskoon tarkemmin, ymmärsin, että tulkinnat ympäri maailmaa vaihtelevat. Ymmärrettyäni tämän uskoin löytäväni miesten puheista myös erilaisia mielipiteitä ja ajatuksia. Ymmärsin, että emme voi yleistää yhtä kansan ryhmää ja ajatella, että he kaikki ajattelevat samalla tavalla. Jos mietimme kuinka omaa historiaamme, kuinka ärsyttävää on ollut kun osa ruotsalaisista on 1970-luvulla saattanut yleistää meidät kaikki suomalaiset juupoiksi ja murhamiehiksi. Kun keskustelimme vaatetuksesta, joka sopii tytöille alakoulun liikuntatunneilla, löytyi neljän haastateltavan mielipiteistä selviä eriävyyksiä. Puheista ei löytynyt yhteistä linjaa. Yhden mielestä huivi tuli olla heti ensimmäisestä luokasta lähtien, jos poikia oli läsnä tai opettaja oli mies. Toisaalta yhden mielestä vaatetuksella ei ollut niin väliä, kunhan se oli sopivaa liikuntaan. Kaikkien mielestä liikuntaan sopivat vaatteet olivat tärkeät, mutta toisten mielestä oli tärkeää, että islamin pukeutumiskoodia noudatettiin jo alakoulussa. Kahdelle vastaajista, tämä asun soveliaisuus oli selvästi tärkeämpi kuin kahdelle muulle. Tämä kertoo heidän uskonnollisesta vakaudestaan. Heille myös opettajan sukupuoli oli selvästi tärkeämpi. Heidän mielestään naisopettaja tytöille olisi parempi ja tätä kautta myös tyttöryhmät jo alakoulussa olisivat soveliaammat ja helpottaisivat tyttöjen liikuntatunteja. Jos tytöt liikkuisivat tyttöryhmissä naisopettajan johdolla, he voisivat liikkua ilman huivia ja heidän ei tarvitsisi vältellä fyysistä kosketusta poikien kanssa. Uskontoon liittyen esiin nousi myös Ramadan. Myös siinä mielipiteet vaihtelivat. Kaikilla neljällä miehellä mielipide oli hieman erilainen. Kaikki huomioivat sen. Kuitenkin sen merkitys alakoulussa voidaan pitää suhteellisen pienenä. Useimmat somalilapset eivät paastota alakouluikäisinä. Viidennellä ja kuudennella luokalla osa tytöistä saattaa jo haluta paastota. Kaikkien neljän mielipiteet vaihtelivat tästä asiasta.

Liikuntaa opettavan opettajan on hyvä huomioida Ramadan myös ala-asteella, vaikka se ei vaikuta kaikkiin somalitaustaisiin tyttöihin ja heidän juomisensa tai ruokailuunsa. Tässäkin asiassa opettajan olisi hyvä olla yhteydessä kotiin. Tämä varmasti selkiyttää tilannetta ja antaa opettajalle selkeän kuvan, mitä hänen mahdollisesti täytyy ottaa huomioon liikuntatunneilla, jos ryhmässä on somalitaustainen tyttöoppilas.

Viimeisenä tuloksena haluan nostaa esiin koulun ja kodin välisen yhteistyön. Kaikki neljä miestä koki, että he eivät olleet käyneet keskustelua opettajien kanssa liikunnasta. Tosin ensimmäisellä haastateltavista tytär oli vasta käynyt koulua muutaman kuukauden, niin hän ei osannut vasta mitä tulevaisuudessa tulee tapahtumaan. Toinen haastateltava, kenellä ei ollut omia lapsia, oli hoitanut nuorempien siskojensa asioita koulussa, mutta hänkään ei ollut keskustellut liikunta-asioista opettajien kanssa. Tämän koen merkittävänä tuloksena. Se kertoo kodin ja koulun vähäisestä yhteistyöstä. Tämä tulos herätti myös minut. Ymmärsin, että en itsekään ole ollut yhteydessä omien somalityttöjen koteihin. Tosin, en ole kokenut heidän liikuntavarusteitaan ongelmiksi.

Olen iloinen, että tein tutkimuksen tästä aiheesta. Se on auttanut minua ymmärtämään somalioppilaita ja islaminuskoisia oppilaitani paremmin. Se on myös syventänyt ymmärrystäni islamin uskosta ja miten islaminuskoiset naiset uskontonsa kokevat. Uskon, että tutkimukseni tuo esiin somalimiesten ajatuksia alakouluikäisten tyttöjen koululiikunnasta. Tulevaisuudessa toivon, että kuulumaan saataisiin myös äitien äänet. Ja kaikista tärkeimpänä koen, että somalityttäret itse kertoisivat omia ajatuksiaan koululiikunnasta ja miten he sen kokevat?

LÄHTEET:

- Aaltola, J., Valli, R. 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin osa 1. Jyväskylä: Gummerus.
- Ahmed, C. C. 1995. *Finely Etched Chattel: The invention of Somali woman*. Teoksessa A. J. Ahmed (toim.) *The Invention of Somalia*. Lawrenceville, NJ: The Red Sea Press, Inc., 157-189
- Alasuutari, M. 2003. *Kuka lasta kasvattaa? Vanhemmuuden ja yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde vanhempien puheessa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Al-Ansari, M. 2011. *Women in sports leadership in Bahrain*. Teoksessa Benn, T., Pfister, G., ja Jawad, H. (toim.) *Muslim Women and sport*. London: Routledge, s. 79-91.
- Asante, K.A. 2007. *The History of Africa*. New York: Routledge.
- Dagkas, S., Benn, T. 2006. *Young Muslim women's experiences of Islam and physical education in Greece and Britain: a comparative study*. *Sport, Education and Society*.
- Eskola, J., Suoranta, J. 2005. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. 7. painos. Tampere: Vastapaino.
- Ehret, C. 1995. *The Eastern Horn of Africa, 1000 b.c. to 1400 a.d.: The Historical Roots*. Teoksessa A. J. Ahmed (toim.) *The Invention of Somalia*. Lawrenceville, NJ: The Red Sea Press, Inc., 233-256.
- El Faquir, F. 2011. *Women and Sport in North Africa*. Teoksessa Benn, T., Pfister, G., ja Jawad, H. (toim.) *Muslim Women and sport*. London: Routledge. s. 236-248.
- Hautaniemi, P. 2004. *Pojat! Somalipoikien kiistanalainen nuoruus Suomessa*. Helsinki: Hakapaino.
- Harlambo, M., Holborn, M. 1992. *Sociology. Themes and perspectives*. Lontoo. Collins Educational.
- Helander, B. 1991. *The Somali Family. A Historical, Cultural and Political Analysis*. Life&Peace Institute. Uppsala.
- Hirsjärvi, S., Hurme, H. 2000. *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press, 48, 129–139.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2004. *Tutki ja kirjoita*. Jyväskylä: Tammi.
- Hämeen-Anttila, J. 1999. *Islamin monimuotoisuus*. Helsinki: Hakapaino.
- Hämeen-Anttila, J. 2004. *Islamin käsikirja*. Helsinki: Otava.

- Hämeen-Anttila, J. 2006. Johdatus Koraaniin. Helsinki: Gaudeamus.
- Ilmanen, K. 1982. Voimistelunopetuksen kuusi ensimmäistä vuosikymmentä. Vuodet 1882–1942. Teoksessa K. Ilmanen & T. Voutilainen (toim.) Jumpasta tiedekunnaksi. Suomalaisen voimistelunopettajakoulutus 100 vuotta 1882–1982. Helsinki: Valtionpainatuskeskus, 11–173.
- Jahromi, M., K. 2011. Physical activities and sport for women in Iran. Teoksessa Benn, T., Pfister, G., ja Jawad, H.(toim.) Muslim Women and sport. London: Routledge. s. 109-124.
- Jawad, H., Al-Sinani, Y., Benn, T. 2011. Teoksessa Benn, T., Pfister, G., ja Jawad, H.(toim.) Muslim Women and sport. London: Routledge s. 25-40.
- Johnsdotter, S. 2002. Created by God. How Somalis in Swedish Exile Reassess and Practice of Female Circumcision. Department of Sociology. Lund University. Lund.
- Kingma, L. 1992. Nainen Islamissa. Teoksessa J. Kyyhkynen (toim.) Ajankohtainen Islam. Helsinki: Kirjapaja, 42-48.
- Kiviniemi, K. 2001. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 68–72.
- Kleindiest-Cachay, C. 2011. ”Balancing between cultures...” Sports and physical activities of Muslim girls and women in Germany.. Teoksessa T. Benn, G. Pfister, ja H. Jawad (toim.) Islam Women and sport. London: Routledge s. 92-108.
- Kluka, D.A., 2011. Foreword. Teoksessa T. Benn, G. Pfister, ja H. Jawad (toim.) Islam Women and sport. London: Routledge s. xvi-xvii.
- Laakso, L., Nupponen, H., Telama, R. 2007. Kouluikäisten liikunta-aktiivisuus. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson & T. Huovinen (toim.) Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. Helsinki: WSOY, 42–60.
- Laatua kodin ja koulun yhteistyöhön. 2007. Helsinki: Opetushallitus. Moniste 7.
- Leitzinger, A. 2011. Islamin myyttejä – tarua vai totta? Teoksessa T. Martikainen & T. Sakaranaho (toim.). Mitä muslimit tarkoittavat. Turku: Savukeidas Kustannus. s. 156-187.
- Leitzinger, A. 2000. Tataarit Suomessa. Teoksessa T. Sakaranaho & P. Heikkinen (toim.). Muslimit Suomessa. Helsinki: Yliopistopaino. s. 25-58.

- Lewis, I., M. 1993. *Understanding Somalia: Guide to Culture, History and Social Institutions*. London: HAAN Associates.
- Marjeta, M. 2001. *Äidit ja tyttäret kahdessa kulttuurissa. Somalinaiset, perhe ja muuto*. Joensuun yliopisto. Sosiologinen laitos. Saarijärvi: Gummerrus Kirjapaino OY.
- Martikainen, T. 2008. *Muslimit suomalaisessa yhteiskunnassa*. Teoksessa T. Martikainen, T. Sakaranaho & M. Juntunen (toim.) *Islam Suomessa. Muslimit arjessa, mediassa ja yhteiskunnassa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. s. 62-84.
- Martikainen, T. 2011. *Täällä Pohjantähden alla – muslimeista Suomessa*. Teoksessa T. Martikainen & T. Sakaranaho (toim.) *Mitä muslimit tarkoittavat? Keskustelua islamilaisista virtauksista Suomessa ja Euroopassa*. Turku: Savukeidas Kustannus. s. 100-114.
- Miller, J., Glassner, B. 2004. *The "inside" and the "outside". Finding realities in interviews*. Teoksessa D. Silverman (toim.) *Qualitative Research. Theory, Method and Practice*. London: Sage Publications, 125-139.
- Mukhtar, M., H. 1995. *Finely Etched Chattel: The invention of Somali woman*. Teoksessa A. J. Ahmed (toim.) *The Invention of Somalia*. Lawrenceville, NJ: The Red Sea Press, Inc., 1-27.
- Omar, M., O. 2006. *Somalia. Past and Present*. Mogadishu: Somali Publications Pvt. Ltd.
- Ohanve, A., C. 2009. *Post-Cold War Conflicts in Africa. Case studies of Liberia and Somalia*. London: Adonis & Abbey Publishers Ltd.
- Opetushallitus. 2000. *Tietoa Irakin, Iranin, entisen Jugoslavian ja Somalian koulutusjärjestelmistä*.
- Ouakrim, N. 1998. *Nainen ja Islam*. Paino Cosmoprint Oy.
- Peruskoulun opetussuunnitelmaKomitean mietintö I. Komiteanmietintö 1970: A 4. Opetusministeriö.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Opetushallitus.
- Pfister, G. 2011. *Muslim women and sport in diasporas*. Teoksessa Benn, T., Pfister, G., ja Jawad, H. (toim.) *Muslim Women and sport*. London: Routledge, s. 41-76.

- Sakaranaho, T. Heikkinen, P. 2000. Muslimit monikulttuurisessa Suomessa. Teoksessa Muslimit Suomessa. Toim. Sakaranaho, T., Heikkinen P. s. 8-22. Helsinki: Yliopistopaino.
- Serkkola, A. 1992. Somalia: Taival suvun ja valtion varjossa. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö.
- Shilpi, M. K. 2012. The State of Muslim Girls in Physical Activities and Sport and Significance of Parenting in Islamic Perspective (The case of Central and Southern Finland). Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Pro Gradu –tutkielma.
- Somalis in Helsinki. 2013. New York/London. Open University Press.
- Stowasser, B., F. 1996. Women in the Qu’ran, Traditions, and Interpretation. New York, New York. Oxford University Press.
- Tiilikainen, M. 2000. Islam, pakolaisuus ja somalikulktuuri. Teoksessa Muslimit Suomessa. Toim. Sakaranaho, T., Heikkinen, P. s. 59-75. Helsinki: Yliopistopaino
- Tiilikainen, M. 2003. Arjen Islam. Somalinaisten elämää Suomessa. Vantaa. Dark Oy
- Tuomi, J., Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Tammi.
- Virtanen, H. Vilkkama, K. Somaliensa asuminen pääkaupunkiseudulla. Suurperheiden arki suomalaisessa lähiössä. Teoksessa T. Martikainen, T. Sakaranaho & M. Juntunen (toim.) Islam Suomessa. Muslimit arjessa, mediassa ja yhteiskunnassa. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. s. 132-156.
- Virtanen, T. 1993. Somalipakolaiset Suomessa. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön julkaisu 1993:3. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö.
- Vuori, I. 2003. Lisää liikuntaa. Helsinki: Edita.

Sähköiset lähteet:

Al Jazeera. Muslim World Marks Beginning of Ramadan. Luettu 28.12.2012

<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2012/07/20127209422591868>

Avioliittolaki 234/1929

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234>.

CIA. The World Fact Book. Somalia. Luettu 10.12.2012

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/so.html#top>

CNN. Green, R.A. Nearly 1 in 4 people worldwide is muslim, report says.

Luettu 15.10.2013.

<http://edition.cnn.com/2009/WORLD/asiapcf/10/07/muslim.world.population/>

CNN. Karimi, F. Somali president appoints prime minister. Luettu 12.10.2012

<http://edition.cnn.com/2012/10/07/world/africa/somalia-new-pm/index.html>

Helsingin Sanomat. Somalia sai uuden pääministerin. Luettu 12.10.2012

<http://www.hs.fi/ulkomaat/Somalia+sai+uuden+p%C3%A4%C3%A4ministerin/a1305603882405>

Kanava Nuorisi ry. Iloa ja hyötyä yhdessä toimimisesta! Luettu 28.12..2013

<http://www.kanavary.fi/>

Khan, M. Y., Jamil, A., Khan, U. A., Kareem, U., Imran, G. Female Students Opinion about Women's Participation in Sports. International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences. Vol. 2, No.9. 2012.

<http://www.hrmars.com/admin/pics/1135.pdf>

Saaranen-Kauppinen, A., Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkajulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Luettu 31.12.2013

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>

Tilastokeskus. Väestö. Luettu 5.10.2012

http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#ulkomaidenkansalaiset

LIITTEET

Liite 1. Puolistrukturoidut teemahaastattelu

Nimi:

Vuosia Suomessa:

Lapsia:

Käynyt koulua Suomessa?

Onko liikunta tärkeää tytöille?

Miksi se on tärkeää?

Onko se soveliaista heille?

Voivatko he liikkua yhdessä poikien kanssa?

Jos voivat, kuinka vanhaksi se on soveliaista?

Millaiset liikunta varusteet?

Miten isät kokevat suomalaisen koululiikunnan soveltuvan tyttärilleen?

Onko heillä mahdollisesti kritiikkiä?

Toiveita?

Parannusehdotuksia?

Liite 2: Teemoittelu

Liikunnan merkitys tytöille	soveliasta tytöille?	Millainen ryhmä sopiva?
"Tärkeä. Sama kuin miehillekin." (3)	"Kyllä" (3)	"Mulla ei ole mitään siitä vastaan, mutta vain rajoituksessa jotkut. Miehille ja naisille samassa paikassa koko ajan, voisi tehdä sen. Fyysisestikin ei ole samaa kuntoa miehet ja naiset, mutta lapset niin pienenä ei ole mitään sitä vastaan." (3)
"Mielestäni kasvatuksen, miele- rauhan, kaikki muut, terveyden." (3)	"Joo" (4)	"Yleensä kyllä... 15, 14 tai ylempänä." (3) (Sopiva ikä erottaa lapset eri ryhmiin.)
Haastattelija kysyy liikunnan tärke- destä tytöille:"On on liian (hyvin) tärkeä. Varsinkin tässä Suomessa on tärkeä, koske ne muuten, ee lapset eivät liiku paljon. Se auttaa paljon, he voivat liikkua vapaasti ja tervey- delle on liian(hyvin) tärkeää." (4)	"ehkä se ongelmakohat voi tulla niin ku että ku meidän uskonnossa vai- kuttaa niin ku, tytöillä pitää olla niin ku, tietty kehon osa-alue ei saa niin ku näkyä"... "kyllä se niin ku muuten soveltuu"(2)	Haastattelija: Onko väliä onko opettaja nainen tai mies ala-asteella: "Ei" (3)
"Suurin osa muslimiperheet heillä ei ole harrastuksia koulun jälkeen. Tämä tekee liian(hyvin) tärkeää, että he saavat liikuntaa koulussa." (4)	"Siis ku puhutaan ala- asteikä-, mun mielest sopii hyvin"(2)	"JA mies ja nainen opettaja ei ole mitään väliä siihen, mutta kun kasvattaneet sen tulevat aikuista, kyllä on salainen koodi islamilainen uskonnon mukaan, mä tiedän sen." (3)
"No, varmaan että, tossa meidän somalikulttuurissa ei oo hirveen moni ny niin ku tyttöurheilija ei oo semmosia joka, aikois, olis mennä eteenpäin sellastahan ei oo niin ku huippu-urheiluun liittyvää mut sitten et miettii ihan vaan puhtaasti niin ku elämänkin kannalta että kyllähän kropanki pitäis olla niin ku, se liikun- ta auttaa et sä oot niin ku terveem- pi ja senki takia" (2)	H: onko liikunta kiellettyä tytöiltä:"Ei ei, islamissa ei... Islamin näkökulmasta uskonnon näkökulmasta, ainakin ei ollut mikään esteitä liikkumista. Vain kysymys on ehkä se tavas- ta ja paikasta ja millä ta- valla"(1)	"Mutta mun mielestäni, se olisi hyvä jos tytöt ja pojat erotettaisiin ja ja tytöille tulisi oma nainen, sama sukupuoli liikunnanopettaja, joka mahdollistaisi, että he voivat riisua. Ja tehdä liikunta ilman huivin käyt- töä." Haastattelija kysyy ikärajaa tälle: "Ensimmäisestä ekaluokasta lähtien. Koska suurin osa muslimi per- heet tykkäävät siitä, että - että pienet tytötkin käyttävät huivia, vaikka ei ole kaikki muslimiperheet." (4)
"No varmaan se täällä on äärimmäi- nen tärkeä" (1)	Päinvastoin siellä kehoite- taan, että ihmiset pitävät huolta itsestään ja se on	"Se riippuu siitä että mikä se on liikuntalaji. Jos se on uima esimerkiksi se on alussa se oli parempi, jos se erotettaisiin." "Koulussa järjestettävä, ehkä ensimmäisessä vuoden jälkeen, tokaluokasta ehkä se on sopiva mun mielestäni." (4)

	vaatimus.”(1)	
”Ja kun puhuttiin, keskusteltiin silloin tuli todella selkeästi esille, niin ku terveys liikunta, somalinaisten asioita. Suurin osa, huoli, niin kun liikunnan puutteesta.”(1)		”Ongelma on se, jos halutaan että he riisuvat huivia ja silloin se on ongelma, osa muslimiperheistä on hankala.” H toteaa, että huivi pitää olla päässä jos on mies opettaja ”Joo, joo” (4)
”Ja se on äärimmäinen tärkeä että, että tytöt liikkuvat ainakin tällä saralla, Suomen kaltainen olosuhteissa. Talvi on pitkä ja kylmä ja niin pois päin, ja sen takia se on äärimmäinen tärkeää, ja se on jo huomattu ihan jo somalit tulevat Suomeen –90 minkälainen tilanne oli silloin”(1)		”Varmaan menis ihan niin ku sehän vaikuttaa meillä aika paljon niin ku uskonto, mutta siihen asti kun ei oo niin ku murrosikä niin käytännössä tytöt pystyy niin ku oleen liikunnassa mukana niin ku poikien ja tytöt niin ku keskenään.” (2)
Sielläkin huomattiin ainakin somalia liittyvät terveys kysymykset ja suurin osa naiset vaikka heidän terveys on pidättynyt miehiä paremmin. Liikunta osalta heiltä on osoitettu että se puuttuu aika paljon ja näen sen erittäin tärkeäksi.(1)		”Ei olis varmaan mitään niin ku enkä, enkä, mä, mä, meillä emmä tiä onko se sit edes hyvä et ne on erikseen siinä vaiheessa elikkä, mutta, koska puhutaan kuitenkin alle, alle 12-vuotiaista” (2)
		”Et se vaikuttaa se, se tota, sekin vaikuttaa, että mikä se liikunta on. Jos on jotain juoksuu tai yleisurheilua ni sillähän ei oo mitään niin ku, haittaa niin ku, vaik ois niin ku 14-15-vuotiasikin, että, et, mut sit ku se menee enemmän joukkuelajeihin niin sitten se voi vaikuttaa” (2)
		”Kyllä. Jos, jos vähän myös riippuu niin ku vanhemmistaki, että, et jotkut on tosi, taas niin ku, ei kaikki, mutta löytyy muutamia, jotka on ihan täysin eri mieltä tossa suhteessa että, et pojat ja tytöt voi niin ku keskenään, mutta, muttaa, suurin osa kyl ajattelee myös sitä et niin kauan ku lapset on vielä, niin ku ei oo tullu vielä murrosikään, niin sitten pystyy ihan normaalisti.” (2)
		”Emmä usko et sil on niin ku väliä mitään sen suurempaa, että, että, en- emmää koe.” (2)
		”Saako liikua poikien kanssa ja minkälainen liikunta ja niin pois päin. Mutta mä näen niin kauan liikunta on niin kuin yleinen liikunta joka tehdään yksilöllisenä, esimerkiksi venyttely, pallotelu, jotain joka kosketus ei ole niin kuin niin tiivis. Sama kun esimerkiksi sanotaan tällainen liikuntamuoto tai liikunta-

		laji, joka tarvitsee sama kuin Judo tai jotain joka on enemmän kosketus. Esimerkiksi tällainen pesäpallo, eikä tarvitse yksilönä ja kosketus on vähän, aika vähäinen tai ei ollenkaan. Varmaan se ei mä näe mitenkään isona ongelmana, jos he pukeutuvat myös islamin pukeutumisen mukaan. Ainakin nää pienet, koska siellä vaatimus tulee, mitä isompi hän tulee sitä vaativampi tämä pukeutumissääntö tulee heille pakolliseksi. Mitä pienempi, kahdeksan yhdeksä, kymmenen, yksitoista, kaksitoista, on vielä siinä rajassa.” (1)
		”Ainakin muslimina mä eniten toivon, että alusta alkaen aloitetaan erittely alkais. Mutta kun puhutaan urheilusta, elikä melkein mä voisin sanoa mä en tiedä yhdeksän tai kymmenen kaksitoista vuotta siihen mennessä pitäisi eritellä. Mä näkisin viimeistään ainakin neljäsluokkalaisille suuntautua erikseen, koska silloin ne ovat heidän fyysinen kasvu lujaa ja ne eivät ole niin kuin harjoitelleet (epäselvä) liikuntalajeja kun ovat pieniä tai kun ovat isoja osaavat enemmän ja heidän liikuntavaatimukset kasvaa sen tekemän, näin sen näkisin eli kaksitoistavuotiaana, ennen se aloitetaan. Koska vaatimukset tää islamilainen pukeutumissääntö tulee heille pakollinen jo neljätoistavuotiaana.” (1)
		”Mä tiedän varmasti niin paljon vanhemmat toivoivat, että tää (pojat ja tytöt omiin liikuntaryhmiin) tapahtuisi jo kolmas- neljäsluokka mennessä. Sitten heillä on sitten omaryhmä ja näkisin, että se auttais aika paljon...”
		”Muslimina mä katsosin, että mitä enemmän oli mahdollisuus sama sukupuoli eri lapsille, ja tää olisi todella hyvä. Elikä jos koululla olisi sekä mies- että naisliikuntaopettajia se on äärimmäinen tärkeää. Se auttais aika paljon, koska normaalisti ihmiset ainakin poikien näkemyksenä, että ne tarvii jonkunlainen miesopettaja. Koska heidän fyysiset ja juoksut vaatimus on vähän korkealle. Se olisi hyvä, (epäselvää), urheilulle. Sama koskee tytöille he haluaisivat, jos opettaja tekee niin minäkin pysytyn. Jos on mies opettaja(epäselvää), hän on mies hän osaa, minä en pysty. Olisi todella hyvä, toivoisinkin, että urheilu tai liikuntatunnit, että olisi tällainen mahdollisuudet, että opettaja olisi sama sukupolvet (sukupuoli) tytöille ja pojille on eri opettajat” (1)

liikunta varusteet	millaista liikuntaa?	yleisiä ajatuksia liikunnasta
”Kaiken mikä on sopiva liikuntatekemiseen. Ei riskeerata heidän liikkumistaan.” ”Turvallisuutta pitäis olla.” (3)	”Noo, ainoa mitä minä tiedän miesten islamina ja somalina että, tyttöjen pitäisi oppia uimasta, uintia pitäisi lisätä. Ja myöskin jos on mahdollista, kyllä tiedän sen joku rajoituksia, kyllä puhutaan että, tyttöjen pitäisi-	”Jotkut liikuntalajeista he eivät ole tykänneet, mutta jotkut myöskin harrastaneetkin.” (3)

	si saada sellainen muslimin ohjeiden mukainen, mutta olisi hyvä niin pienenä ikäisenä esimerkiksi päivähoidon aikana tai jopa vauvana opetetaan lapset uimaan. Ja myöskin koulussa järjestäisiin ehkä enemmän mahdollisuuksia jos on, jos löytyy uintipaikkoja ja uintitunteja.” (3)	
Haastattelija: Tarviiko olla hametta päällä vai voiko olla vaan löysät verrytely housut? ” Ei ole mitään tällaisia hameen tai housuja, tai tällaisia pitäisi olla turvallinen vain liikkumisesta.” (3)	”Mä tiedän sen, että nuoret muslimi tytöt jotka pelaavat futista tai tekevät sellainen, ehkä olen nähnyt sen myöskin Vantaalla, että rullaluis- timilla liikunnassa tai harjoittelemassa tekemään sen, mutta se riippuu vain vanhemman suhtautuminen ja ihmisten asenteet mitä...” (3)	Haastattelija: Puhuuko tytöt kotona liikunnasta? ”No sama kun kaikki muut aineet koulussa. Ei mitään erikoista.” (3)
No kyllä tiedän sen, että jotkut somali- perheet tai tai vanhemmilla on salainen pukeutumiskoodi, että tytöt pitäisi pukeutua tällaiseen ja, mutta niin pieni ku varsinkin eka kuuten luokat, viides tai neljäs luokka ei mitään rajoituksia siihen pukeutumisia. Mutta jos he halusivat sen mielestäni he löytävät sen myöskin sopivan vaatteet liikunnasta. (3)	”Ei mitään muuta vastaan palloilusta tai muuta liikunnasta – ei. En oo nähnyt mitään sitä vastaan.” (3)	Haastattelija: Kritiikkiä koulun liikuntaa kohtaan: ”En muistaakseni tähän asti. Yhessävuotiaasta kaksikymmentä vuotiaaseen asti ei oo mitään.” (3)
”Tytöille on ongelma on siitä, että huivin käytöstä, että vaikka jossain liikuntalajissa on on vaarallinen ja heidän turvallisuudelle, jos he käyttävät huivia.” (4)	Haastattelija kysyy tanssista ala-asteella”Tää on kyllä ongelmallista. Löytyy se tanssimisesta ja tällaista ja myöskin musiikista, kyllä tiedän sen. Tulee ongelma, jotkut vanhemmat saa... älä soita musiikkia siihen tunnille myöskin minä...(epäselvää puhetta) Se on kielletty, musiikin käyttö tai musiikin soittamista tällaista ja myöskin tanssimisestakin kyllä kielletään. Vaikka tiedän sen, että Somali perheitä tai somalihäitä ja tällaisia kyllä tanssitaan paljon. (Naurua) Rajoitetaan tanssimista.” Haastattelija kysyy omien tyttöjen tanssimisesta koulussa: ”No kyllä tanssineet myöskin itsenäisyysjuhliissa he kyllä käyneet kaikki neljä käyneet sinne... neljäs luokalla.” (3)	”No tähän aikaan, tämä kaksikymmentä vuoden aikana en oo nähny mitään siitä vastaan, jotkut negatiivinen asenteet liikunnasta, en ole nähnyt sen - koskaan. En ole nähnyt.” (3)
”Ala-asteella vielä, se hame ja housut – pitkähousut ja sen jälkeen hame päälle on se aika sopiva monelle muslimi perheelle, joka mä olen puhunut heidän kanssaan.” H kysyy hameen pituudesta: ”Se voi olla polveen asti tai vähän	Haastattelija kysyy varallisista lajeista huivin kanssa:”Kiipeily esimerkiksi voi olla vaarallinen. Ja hyppääminen tai jumppa.” (4)	”On ollut hyvä. ” (4)

ylemmäksikin voi olla.” H: ja verryttelyhousut ” Joo joo” (4)		
”Varsinkin mun tyttäret valittivat monta kertaa, että kun huivi on päässä ja he tekevät liikuntaa se se on liian, ei ole mukava, koska hikoilu tulee ja he eivät pysty nauttimaan siitä liikunna liikunta.” (4)	”Ma toivoisin siitä, että jos liikuntaa liikuntatunnit lisättäisiin ja he saavat enemmän.” H: kysyy määrää ja vihjaa nykyisin yleensä oleva kaksi. ”Kolme tuntia viikossa on ehkä parempi.” ”Enemmän” (liikuntaa) (4)	”Mä en tiedä mikä voidaan parantaa, mä en keskustellut ainakin mun tyttärien kanssa liikunnasta ja mitä he tekevät liikunnan aikana. ” (4)
”se on... tärkeä meillä on kulttuuris, tääkin taas on kytkeytyy aika paljon uskoon että, että osalla on hameet ja sit, sit sinne menee, et riippuen taas lajista ja- ja- ja tota että, et se huivi on kuitenkin se tärkeä et kaikilla on se ja- jaa ja sit et jos sulla on jotain juoksuu nii sit et, ei osa juoksee hameen kanssa ja osa ei ja, mä koen sen niin, että, jos- jos se kumpi tos vaihees tuntuu mukavammalta siitä lapsesta, et ei” (2)	”Ainakin osa mun tyttäristä ovat siitä, että vaikein laji on kun tehdään ulkona liikuntaa talvella. He eivät tykänneet paljon. Mutta sisätiloissa on suosikki.” (4)	”Mun mielestä, jos liikuntaan lisättäisiin enemmän etiikka miten käyttäydytään ja mitä kun he pelaavat keskenään, että heidän keskenään etaisi riidellä tai nimitellä tai kiroilla ja niitä on ehkä panostetaan enemmän...(epäselvää)...se auttaisi enemmän, kun he ovat luokassakin.”(4)
”Eli yleisesti, kun puhutaan pienestä tytöstä alle kaksitoistavuotiaasta (epäselvää). Mä näkisin jos heillä olisi niinku käytettävä tällaisia varusteita joilla , antaa heille mahdollisuuden liikkua turvallisesti ja suorittaa laji. Edes siihen nähden mä näkisin että maltillinen pukeutuminen sopisi hyvin. Elikkä ei eroa muuhun pukeutumiseen paitsi ehkä huivit. Se on eri asia jos puhutaan uinti.” (1)	kyllä se niin ku muuten soveltuu”	
”Jos puhutaan muuta lajeja niin pienillä tytöillä, jos he pukeutuvat nää huivit ja he pukeutuvat nää löysät housut ja niin	”Tutustuvat eri urheiluihin, urheilu olisi osa heidän... niinkun harrastavat ja keskittyvät ja oppivat eri lajeja, koska myöhemmin kukaan ei tiedä mitä he haluavat tehdä. He voivat opiskella uusi asia.” (1)	

poispäin.” (1)		
”Ei tarvi hameita jos on löysä, isoja toppeja tai sportti shortit jotka on löysiä, mä en henkilökohtaisesti näkisi tuon ikäisenä tarvetta.” (1)		
Erittely tapahtui siinä iässä (3.-4.-luokka)... jos he ovat erikseen he pukeutumistyyli olla erilainen, kevyempää. Tai pukeutua samalla kuin heidän luokkatoverit.”(1)		

Koulun ja kodin keskustelut liikunnasta	Ramadan ja liikunta	Yleisiä ajatuksia
”Ala-asteen viideltä- tai kuudelta luokalta... kun he olivat. Kyllä puhuttiin uimasta ja uintitaidosta ja tallaista. Vaikka he osaavat, olen opettanut heille niin pieneä uimista ja he osaavat kyllä ja myöskin he käyneet vapaasti ja myöskin ja tuoneet vain todistukset, että he osaavat sen... Ainoa mikä puhuttiin kesken opettajan kanssa.” (3)	”No mielestäni ala-asteen koulussa ei ole mitään pakkoa, että lapset eivät syö tai paastoa.” (3) ”Ja myöskin esimerkiksi aikuisena tai tai tai esimerkiksi lukiossa tai ammattikoulussa, jos hän on paastonnut ihminen voi se liikkuaikin, tehdä liikuntaa. Ei mitään sitä vastaan. (3)	”Kun tässä Suomessa, ollaan monikulttuurisessa maassa tai se on tule monikulttuurinen maa. Mun mielestäni se liikunta on se mikä yhdistää kaikki ne jotka tulivat eri maista. Ja sitä kautta poistetaan rasismia ja mun mielestä se on hyvä, jos puhutaan rasismistakin” (4)
”Ei ollut mitään.”(4)	”Ainakin mitä on ongelma. Tulee aina kun meillä on vuodessa kerran paasto kuukausi. Silloin on se on liian hankala. Ja olen puhunut heidän opettajan kanssa monta kertaa että he voivat olla salissa, mutta heidän ei tarvitse tehdä mitään. Ja me olemme tehneet sopimuksen tällä tavalla.”(4)	”No mä en tiiä, mä vaan mietin sitä semmosta niin ku, kun somalialaiset tytöt ja pojat ne on niin ku tyypilliseltään niin ku samanlaisia, ne niin ku ryhmäytyy johonki tiettyyn niin ku tommosteen niin ku porukkaan, et jos niin ku liikunnassa olis niin ku enemmän semmosia niin ku, niin ku asioita, et jois joutuu niin ku tekeen sen ehkä semmosen isomman ja laajemman ryhmän kanssa. Et eikä sil oo mitään väliä et onko poikia vai tyttöjä, mut että, et päästäis eroon että ollaan vaan niin ku tiet-, tehään vaan tietyn taustasten ihmisten kanssa se

		liikunta. Koska se aiheuttaa sitä eriytymistä ja semmosta, nii, siitä pitäis niin ku päästä pois, että. Mulla itellä on helpompi, mä oon asunu niin kauan, mut et jos mä nyt mietin, että, näitä somalityttöjä, jotka on tullu vaikka viis vuotta sitten niin se on tosi vaikeaa, vaikea tossa suhteessa”(2)
Et ehkä enemmän niin ku koululta toivois et olis enemmän niin ku enemmän informaatiota et mitä se oikeesti on. Et löytyis ehkä joku henkilö, joka ”voi kerto, että- että mikä tää oikeesti on tää- tää aihe, mitä nyt käydään, jollon vanhempien on helpompi myös niin ku tuoda lapset sitten. Että semmonen on niin ku mun mielestä aika monissa kouluissa niin ku puuttunu, että semmone, että sitä informaatiota on liian vähän ja sitte, et, jaa- ja sitten se että kertoo vanhemmille niin ku että miks, koska mejän kulttuurissa hirveen harvoin niin ku liikkuu, niin ku, liikkuu, ne liikkuu vaan jos on niin ku pakko. Mut se että kertoo niin ku et mitä hyötyä ja siitä on ihan ni kyllä mä uskon, että sillä saa niin ku nää ,niin ku vanhemmat, ku ne saa tietoo enemmän ni mä uskon et se auttais.”(2)	”Paastoaminen, tytöt aloittavat ekaluokasta jälkeen, mutta heidän pitää paastoa vain pari päivää tai päivä. Riippuen iästä ja miten he jaksavat olemaan ilman syömättä.” (4)	”län kasvaessa, siellä on tausta ja hänen uskonto vaatimukset olla vähän kasvaessa eri. Jonkinlainen ymmärrys ja tietämys, että näin on olemassa, ainakin koulujen puolelta. Se myöskin auttaa aika paljon.
”mun mielestä meidän perheen vanhemmat ne ei niin ku ,ollu sillä tavalla niin ku edes aktiivisia niin ku mitään niin ku mitä me tehtiin niin ku, se oli vaan et oli liikuntaa, oli, ensimmäinen oli, et ei ne silleen niin ku mejän perheessä niin ku isä ja äiti hirveesti välittäny et mitä nyt siellä liikunnassa- liikuntaa oli. Mut et se oli yhessä kytluvulla, et nyt mietitään et nyt on monta vuotta asunu ni- nii kyl nyt sit enemmä. Niin ku, mulla on pienempi sisaruksii niin kylhä nyt heidän kaa on” (2)	”Se riippuu siitä kuinka monta tuntia heidän pitäisi olla syömättä ja juomatta. Ja varsinkin keväällä on liian vaikea, mutta talvella paastotaan auringon noususta auringon laskuun asti eli se tulee seitsemän kahdeksan tuntia, se on mun mielestäni helppoa. He pysyvät tekemään liikuntaa ja samallakin jatkaa paastoa.”(4)	
”Koulua kaksi kuukautta menossa. Ei tullut vielä ajan-kohtaiseksi. Tai mä en tiedä.”(1)	”Tää ei koske pienille, varmaan ainakin mä voin sanoa viidesluokkalaiset asti ei paastota, mutta viidesluokkalaisesta ylöspäin, sitten he paastoavat. Kun uskontona ei heiltä vaadittu, mutta yksi haluaa harjoittaa ja tehdä	

	itse. Sen takia se on vähän vaikeesti myöhemmin heille ne on paastonnut pitkään ja sitten pitäisi tehdä. Elikä siinä mielessä, pitäisi erilaisia järjestelyitä olla mahdollisuus, eri lajeja tai jotain muuta... he voivat tehdä korvaavaa tapahtuma tai jotain. (1)	